DEMENSVENLIGE BOLIGER
I VARDE KOMMUNE

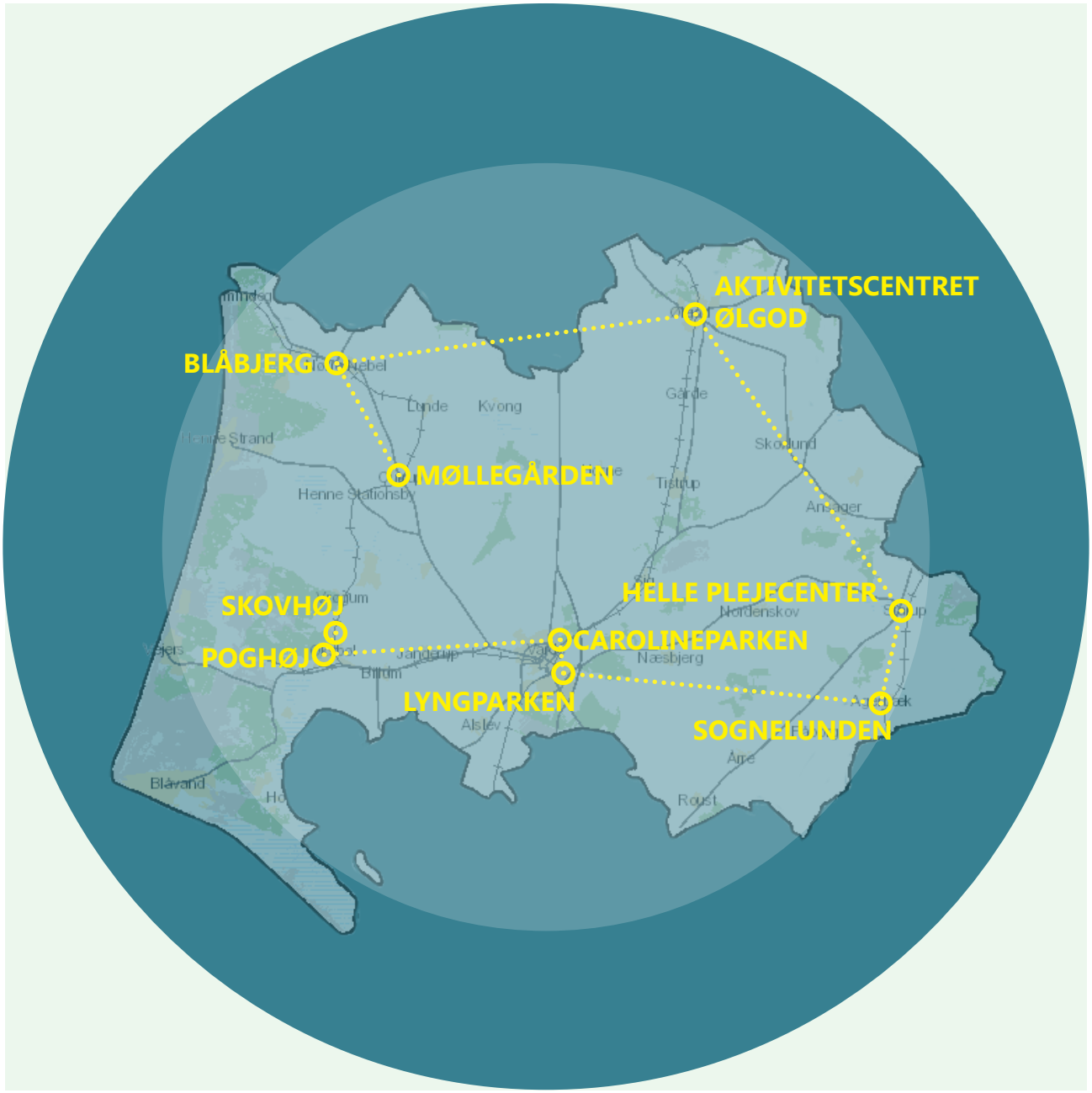

ZESO ARCHITECTS

ALDRIG ALENE MED DEMENS

DEMENS ALLIANCEN

INTRO

At sikre flere demensegnede boliger har været ét af Demensalliancens centrale mål siden etableringen i 2014. Der er et markant behov for demensegnede boliger, og det er vores erfaringer, at der udover nye finansieringsmuligheder, mangler viden om hvad en demensvenlig bolig er. Siden udviklingen af Demensalliancens publikation "Visioner for Danmarks Demensboliger" (2015) har vi løbende samlet eksperter - inkl. arkitekter og investorer - for at identificere behov og muligheder i den demensvenlige bolig. Vi har samarbejdet med de demensvenlige kommuner og på forskellige niveauer hjulpet kommunerne med at identificere konkrete muligheder i forbindelse med indretning, ombygning og nybyggeri.

Skal vi med fuld effekt sikre flere demensvenlige boliger, er det afgørende at kommuner og beslutningstagere får mere konkret viden om, hvor og hvordan de skal investere i fremtidens demensvenlige boliger. Hos ZESO Architects har vi derfor i regi af Demensalliancen igangsat et projekt, hvor vi har samlet en række eksperter og formet et "Demensbolig-Rejsehold". Vi tager rundt i landets kommuner, hvor vi gennemgår plejecentre sammen med de lokale plejehjemsledere, ergoterapeuter, demenskoordinatorer mm. Vi identificerer konkrete udfordringer og kommer med anbefalinger og inspiration til, hvordan det kan gøres bedre og mere demensvenligt. Dette har dels til hensigt at klæde kommunen på, dels at afsætte kommunale midler, dels at søge offentlige puljer med afsæt i konkrete og dokumenterede behov og dels at inspirere plejehjemslederne til at kunne foretage mindre justeringer i indretningen, her og nu.

I Varde Kommune var vi rundt på ni af kommunens plejecentre. Forinden besøget havde de enkelte plejecentre hver især beskrevet en række udfordringer omkring demensegnetheden.

På selve plejehjemsbesøget blev Rejseholdet mødt af et engageret personale, som opsøgende og hjælpsomt var med til påpege, hvor de i dagligdagen oplever, hvad der i deres optik virker og ikke virker. Og sammen med nogle af landets bedste eksperter på området blev det til gode og konkrete drøftelser, direkte på stedet, om hvilke større eller mindre ændringer og justeringer, der kan foretages på plejecentret – således at forholdene fremadrettet kan blive mere demensvenlige og -egnede.

Ved en afsluttende workshop blev dagens erfaringer delt, og resultatet blev en identificering af de mest generelle og største udfordringer på tværs af alle plejecentre. Desuden gav workshoppen en rigtig god dialog plejecentrene imellem. Der kom meget vidensdeling på tværs af plejecentre og og det styrker sammenholdet og dialogen mellem de enkelte plejecentre at mødes og indgå i en fælles dialog.

Alt vores indsamlede materiale og vores anbefalinger og inspiration er samlet i dette katalog 'DEMENSVENLIGE BOLIGER I VARDE KOMMUNE'. Kataloget er inddelt i to dele, hvor den første del zoomer ind på de enkelte plejecentre. Den anden del giver generelle anbefalinger på baggrund af diskussioner og identificerede hovedudfordrigner fra workshoppen.

Generelt er der en række forhold, der skal forbedres, når der skal sikres gode boligforhold for personer med demens, hvor de grundlæggende forhold som HJEMLIGHED, OVERSKUELIGHED, GODE LYSFORHOLD OG SANSEOPLEVELSER I NATUR skal være tilstede.

Kataloget og udarbejdelsen af anbefalinger og inspiration bygger på viden fra SBI-anvisning 259 og 263, samt Demensalliancens "Visioner for Danmarks Demensboliger". Der er desuden benyttet citater og udpluk herfra.

Pia Wiberg, ZESO Architects, Januar 2017

Ekspert-Rejsehold:

Lone Sigbrand, seniorkonsulent SBi
Lone Sigbrand er arkitekt maa og ansat som seniorkonsulent hos Statens Byggeforskningsinstitut under Aalborg Universitet København. Hun har siden 2002 arbejdet med forskning, formidling og undervisning i universelt design og tilgængelighed med fokus på brugeres behov i byggeriet og de bygningsnære udearealer. Hun har senest været projektleder og hovedforfatter på SBis to forskningsbaserede anvisninger, rettet mod byggeriets parter om indretning af plejeboliger for personer med demens. Se www.anvisninger.dk/259 og www.anvisninger.dk/263.

Aster Schepel, læge i forebyggende medicin.
Uddannet på Amsterdams Universitet UvA.
Indehaver af Forebyggende Medicin, sammen med arkitekt m.a.a. Tomas Engelbrechtsen.
Fokusområder: Helende arkitektur og demens.
Medinitiativtager til den kommende demensvenlige bydel Byen for Livet, Odense.
Desuden formand for dens officielle støtteforening, Margurittens Venner.

Mia Ebsen, sygeplejerske og haveterapeut, har virksomheden Grönska.
Medinitiativtager til den kommende demensvenlige bydel Byen for Livet i Odense.
Hvordan naturen virker på menneskers helbred og velvære, og hvordan vi i form og indhold kan skabe terapihaver. At få mennesker med demens, de ansatte og pårørende ud under himlen, ved at skabe udeomgivelser der er attraktive, genkendelige, tilgængelige og sikre og som indeholder mange mulige og meningsfulde aktiviteter og oplevelser, er med til at skabe det gode liv som demensramt.

Pia Wiberg, arkitekt MAA, ZESO Architects
Hvordan kan man bygge og indrette mere demensegnet, så det skaber bedre liv for personer med demens, give gode rammer til medarbejdere for at give pleje og behandling og samtidig gør livet lidt lettere for pårørende?
Hvordan sikrer vi, at der er de rette rammer tilstede for at skabe livsglæde og fællesskab. Hvordan kan hjemlighed og pleje tænkes sammen, og hvordan kan arkitekturen bidrage positivt til sanser og følelsesliv.
Hvad skal der til for at vi i Danmark får et varieret boligtilbud, så der kan tilbydes bomiljøer ud fra beboernes tidligere livsstile og interesser i forhold til indretning og aktiviteter.
Centrale spørgsmål, som Pia Wiberg til stadighed udfordrer, både som leder af Demensalliancens byggerigruppe og i det daglige arbejde som arkitekt på tegnestuen.

Louise Dedenroth Høj, arkitekt MAA, ZESO Architects
Louise er uddannet arkitekt og arbejder bl.a. med udvikling af plejebyggeri og boliger til mennesker med demens. Hun er ansat i ZESO Architects og har været med i Demensalliancens Byggerigruppe, hvor hun har været med til udarbejdelsen af 'Visioner for Danmarks Demensboliger. Desuden arbejder Louise på KADK - Arkitektskolen som forskningsassistent.

Del 1
OBSERVATIONER & ANBEFALINGER

BESØG PÅ 9 PLEJECENTRE:
MØLLEGÅRDEN
BLÅBJERG AKTIVITETSCENTER
AKTIVITETSCENTRET I ØLGOD
HELLE PLEJECENTER
SOGNELUNDEN
LYNGPARKEN
CAROLINEPARKEN
POGHØJ
SKOVHØJ

Del 2
HOVEDUDFORDRINGER & ANBEFALINGER

GENERELLE ANBEFALINGER
BOLIGEN
GANGAREALER
FÆLLESRUM
UDEAREALER
+ UDDYBBENDE AFSNIT - OM HJEMLIGHED OG BELYSNING

Del 1

OBSERVATIONER & ANBEFALINGER

D. 30. november og 1. december var vi rundt på ni plejecentre i Varde Kommune. Her gjorde vi en masse observationer ved at gå rundt og ved at tale med plejehjemsledere og ansatte.

I del 1 er de observationer og udfordringer, vi identificerede, samlet på den venstre side i hvert opslag. Observationer på ting, der fungerer godt og som kan virke som inspiration for andre, er markeret med et plus.

På højresiden kommer vi med anbefalinger og inspiration til, hvordan forholdene kan forbedres og gøres mere demensvenlige. Nogle gange i tekst, andre gange med inspirationsbilleder eller fotocollager.

MØLLEGÅRDEN

MØLLEGÅRDEN 2, 6855 OUTRUP

Antal boliger:	21
Størrelse:	-
Serviceareal:	-
Antal værelser pr. bolig:	2-rums boliger
Byggeår / renovering:	1949 / 2007
Antal ansatte:	24

Noter og generelle problemstillinger

Beboere med demens bor for det meste i stueetagen, hvilket er godt for kontakten til udearealerne. Dog er det altså ikke godt for de enkelte, som må bo på 1. sal.
Plejecentret har en god beliggenhed (midt i byen) med lukket atriumgård og hyggelige omgivelser.

Boligen
Lyse boliger. Gæsteovernatning muligt i beboernes egen bolig.
Alle boliger i stueplan har udgang til en lille terrasse. 1. sal har adgang til fælles altan.
Store badeværelser med hvide fliser.
Fleksible ift. at ægtepar kan bo sammen - der er én lejlighed med stort soveværelse, ellers kan, hvis plejebehov, den ene seng være i stuen.

Gangarealer
Overskuelige, ikke store afstande. Lyse farver med malerier/billeder. Mangler generelt kontraster.
Lyse, ensfarvede gulve.
Gangarealerne kan være fuldt oplyst eller med hyggebelysning.
Der er gode muligheder for hvil rundt omkring.

Fællesrum
Fællesrum kan møbleres om ved behov. Mulighed for aktiviteter.
Man går fra lejligheden ud i fællesrum.

Udearealer
Lys, luft, duft i atriumgård. Mulighed for at spise ude og at grille. Nem adgang til udendørs arealer.
Atriumgården er lukket - altså sikker.
Gode muligheder for at se ud på naturen og livet på gaden, samt anvende udearealerne.
Ind imellem små "udstillinger" fx af gamle ting, noget fra naturen/årstiden osv. Meninsskabende aktiviteter i atriumgård - have, blomster, frugt osv. Bænke og stole - ligeledes bænke ud til gaden. I atriumgård og på altan er der markise.
Går man udenfor Møllegården er der parkeringsplads og veje i nærheden. Ok stisystem og ok sikkert at bevæge sig rundt.

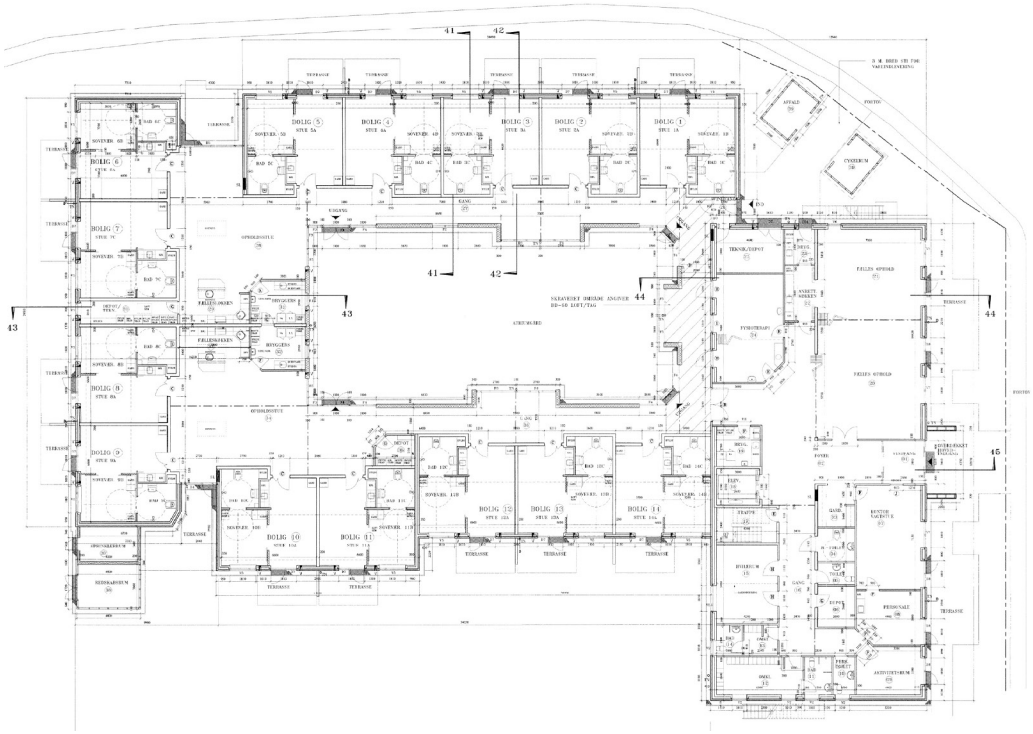

STUEPLAN

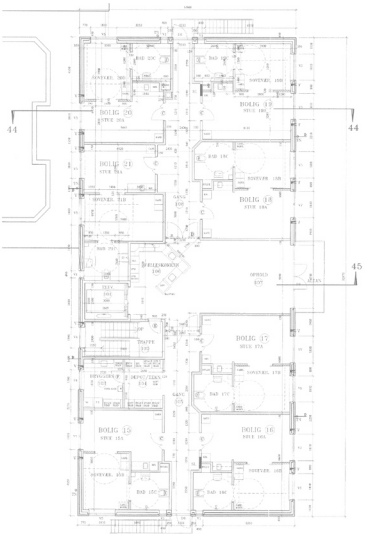

FØRSTESALSPLAN

Boligen

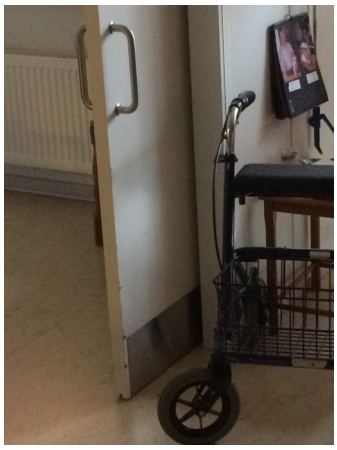

Observationer og udfordringer

1. Boenhed på 1. sal: kun tre boliger på hver side med fællesrum i midten.

Mangler kontraster. Vægge og gulve flyder sammen. Alt i lyse farver.

Glasdør for enden af gangen giver dagslys og blænding.

2. Indgangsdøre til boligerne på 1. sal har ikke noget personligt og genkendeligt.

3. Niche ved indgang til bolig i stueetagen med fin farve, der bryder det hvide.

4. Badeværelserne er store, kliniske, med skydedøre, automatisk lys og stort spejle.

Anbefalinger og inspiration

1. En anden farve i nicherne for at skabe kontraster i rummet og definere indgangen ind til boligerne.

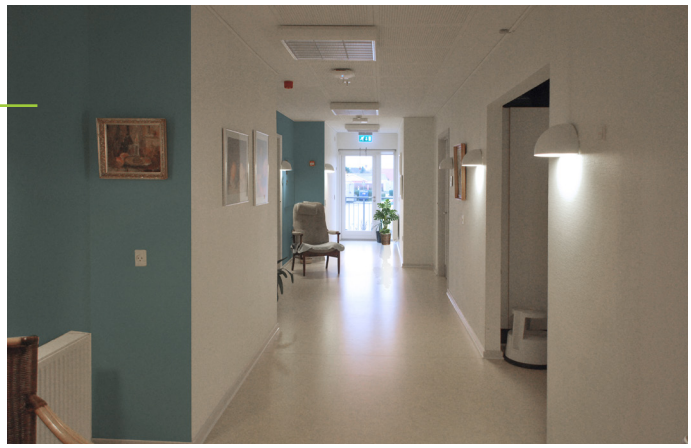

2. Sæt flere personlige kendetegn op ved boligerne, så beboerne lettere kan finde deres bolig og det bliver mere hjemligt.

4. Skydedøre kan være et problem, fordi de ikke er kendt for personer med demens. Døren kan komme til at stå åben, hvilket kan skabe uhensigtsmæssigheder. Hvis det er ud mod et gangareal, kan man kigge direkte ind, eller som her ind mod soveværelset, måske gener fra badeværelseslys, der brænder hele natten.

Boligen

Observationer og udfordringer

5. Der mangler kontrastfarver på badeværelset. De hvide fliser er meget dominerende og skaber en ikke-hjemlig stemning.

6. Der er ingen afskærmning ved brusebadet i badeværelserne, hvad for nogen kan skabe utryghed.

Anbefalinger og inspiration

5. *Se generelle anbefalinger - Del 2*

6. *Se generelle anbefalinger - Del 2*

Gangarealer

Observationer og udfordringer

7. Brede gangarealer. Dog uden kontrast mellem vægge og gulv. Døre er heller ikke tydeligt markeret.

Fin opstilling. Skaber rum og ophold - et brud i gangarealet. Signalerer tydelig indgang til boligen og fungerer som pejlemærke.

8. I stueetagen er der kun boliger på den ene side af gangene. På modsatte side er der store vinduer og adgang til indre gårdhave. Giver ro og masser af dagslys i gangarealerne.

+ Boliger kun på én side af gang.

9. Der er lænestole på gangene, som giver mulighed for at sidde/hvile.

Billeder på væggene skaber en hyggelig stemning.

+ God siddeniche på gangen.

10. Døren til trappen er markeret med et lille ikon ved siden af døren.

Anbefalinger og inspiration

7. Man kan male den modstående væg i en lys grålig tone.

10. Kunne med fordel gøres tydeligere og dør evt. markeres med en farve.

Observationer og udfordringer

11. Klemt møblement inde i hjørnet-

12. Udefineret siddegruppe på gangareal.

13. Møbler opstillet lidt som en udstilling, som om de ikke bliver brugt. Belysning er upersonlig og institutionsagtig.

Anbefalinger og inspiration

11. Flyt møblerne lidt væk fra vinduet. Lad der være mere luft omkring møblerne, så det ikke ser så klemt ud.

12. En farve på væggen bag møblerne ville danne et rum omkring.

13. Forskellig stemning i siddegrupper ville henvende sig til forskellige beboere.

Fællesrum

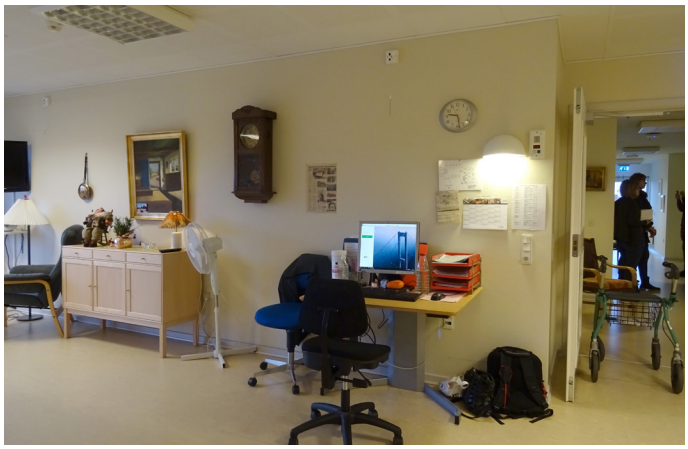

Observationer og udfordringer

14. Køkkenet er ikke velegnet til involvering af beboere.

Institutionslyset er kun tændt over køkkenet som arbejdsstation, men slukket i resten af fællesarealet.

Køkkenet bibringer ikke nogen hjemlighed. De løse møbler giver et uroligt udtryk og institutionspræg.

15. Lys kunne være hyggeligere i fællesstuen på 1. sal. Mere hjemlighed.

16. Arbejdsstation i fællesrummet gør at plejerne er synlige for beboerne, selvom de sidder ved computeren og arbejder.

Simpelt hjemligt arbejdshjørne/kontor i fællesrum på 1. sal.

17. Rummelig altan i direkte forbindelse med fællesrum.

Anbefalinger og inspiration

14. Lamper over køkkenbordene vil skabe en rumlig opdeling.

Et farvet felt bag møblement skaber et 'rum-i-rummet' og definerer en siddegruppe.

15. Pendler, der definerer overgangen mellem køkken og stue.

Loftlamper/pendler over spisebordet, ville skabe en tydeligere samling omkring bordet.

16. Man kunne overveje om en anden placering var funktionel samtidig med at man ikke sidder med ryggen til beboerne.

17. Loftlamper/pendler over spisebordet, vil skabe en tydeligere samling omkring bordet.

Fællesrum

Observationer og udfordringer

18. Stort fællesområde i stueetagen. Anvendes både til spisning og andre fællesaktiviteter, hvorfor der er behov for at møblere på forskellig vis til forskellige aktiviteter.

Lamperne er svære at flytte på og hænger i vejen, når der ommøbleres. Burde hænge rigtigt over bordene.

Rummet kan opdeles med foldevæg.

19. Lille hjørne med sofagruppe i det store fællesrum. Indbyder ikke til at sidde og bliver stort set aldrig brugt.

20.

+ Fint reminiscenshjørne.

21.

+ Duften af friskbagte kager.

Anbefalinger og inspiration

18. Ville være en god idé med skinner til loft-pendlerne, således at de kan flyttes rundt.

19. I fællesrum kunne laves et hyggeligere sofa-hjørne bagerst i lokalet.

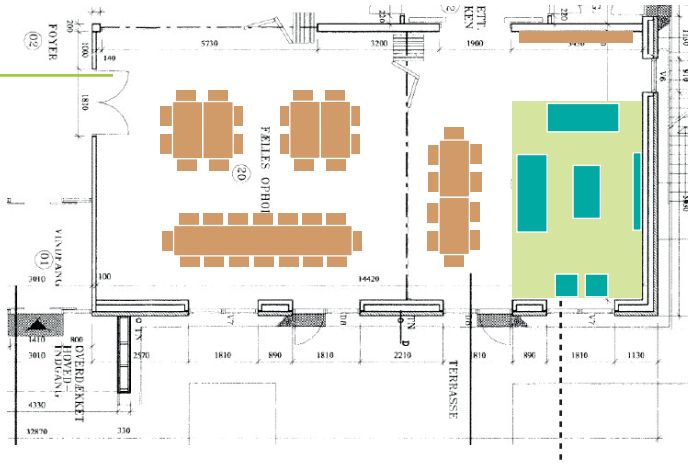

Nyt og mere rummeligt sofahjørne

Fællesrum

Observationer og udfordringer

22. Træningsrum er lidt upersonligt og rodet. Alt flyder sammen.

Anbefalinger og inspiration

22. Grålig linoleum på gulvet vil give lidt kontrast i rummet. Eller også en anden farve på væggene.

Fokus på kropslig velvære med noget sanseligt i rummet, musik o.l.

Udearealer

Observationer og udfordringer

23.

+ Tydelig hovedindgang

24. To små pladser med stabile bænke på hver side af hovedindgangen rammet ind af lav bøgehæk. Åbent og fungerer muligvis som venteplads for afhentning af besøgende i aktivitetscentret.

25. Der er en vandkunst på hjørnet. Alle boliger i stueetagen har små terrasser rammet ind på siderne af lav bøgehæk. Rundt om selve haven er der plantet en ca. 90 cm høj hæk. Den lukker dog ikke af, hvorfor beboere kan gå ud på p-pladsen og gaden.

26. Der er gode gedigne træhavemøbler, haveredskaber hængt op på væggen og dermed synlige på den fælles terrasse væk fra vejen.

Anbefalinger og inspiration

25. Der bør lukkes af enten efter vandkunsten eller ude foran hovedindgangen, for at sikre at personen med demens ikke kommer til at gå fra haven og ud i trafikken.

26. Hæng haveredskaberne mere frit og tilgængeligt, så de er nemmere at komme til.

Udearealer

Observationer og udfordringer

27. Fin bredde på stien og belægningen er god. Stien fører forbi rækken af lejligheder og direkte ud til villavej.

Fint med tørresnoren.

28. Ud mod villavejen er der en niveauforskel, hvor man indenfor hækken har sat et enkelt hegn af træ.

29. Den indre sansehave er let tilgængelig med flere udgange og med kig ud fra flere og store vinduespartier. Brede døre så en seng med beboer vil kunne køres udenfor.

God belysning. God belægning med lyse fliser, meget lige gange. Fin lille sansesti og fint at vandkunsten er løftet op. Gode aktiviteter.

Godt med espalierede frugttræer og de fritplantede. Fint med figuren af en hund.

30. Stierne er åbne ud til gaden.

Anbefalinger og inspiration

27. Tørresnoren kan gentages ved de fælles terrasser, så man kan se dem fra vinduerne og det kan fungere som aktivitet.

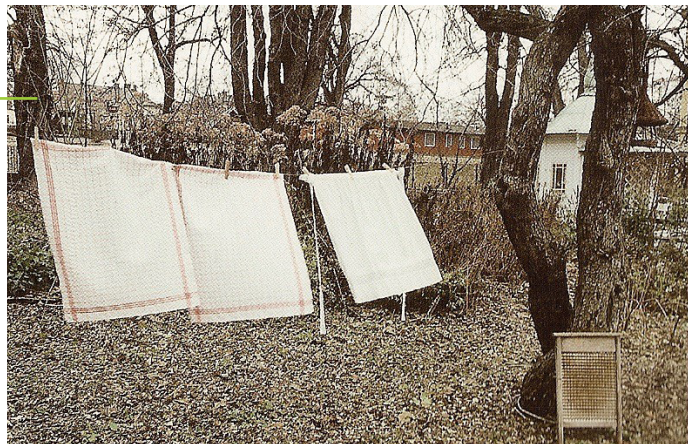

Ind mod naboernes p-plads (ældrevenlige boliger) bør der plantes en afskærmning, enten ved fortsættelse af bøgehæk eller tætplantede buske, fx med en besøgslåge i.

28. En bredere hæk er at foretrække.

Lad den omkransende hæk blive 1 meter høj og plant yderligere rækker af hæk, så der opnåes 1 meter bredde (dybde). Indtil hækken bliver så bred, sættes et havehegn op langs den nuværende hæk, som de nye rækker bøgehæk dækker for.

29. Mere reminicens fra vestjysk landbohave.

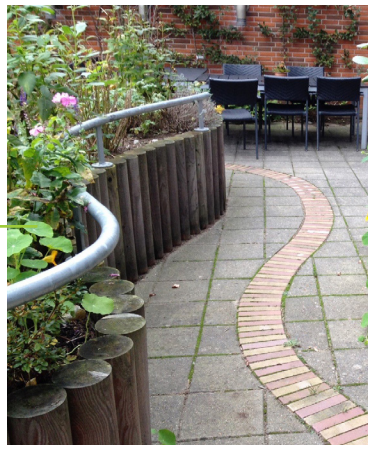

Flere stabile træhavemøbler fremfor de sorte fletmøbler.

Stier kunne have haft mere organiske former omkring højbede, der også var buede.

Obs: Frugttræer der vokser ud over stier skal beskæres, så man ikke får grene i ansigtet.

30. Der bør være en havelåge for enden af stierne.

Udearealer

Observationer og udfordringer

31. Fælles terrasse ved køkken/dagligstue.

Anbefalinger og inspiration

31. Kunne med fordel have et eller to højbede med "urtehave" - krydderurter, sommerblomster, gulerødder mm.

BLÅBJERG AKTIVITETSCENTER

BYAGERVEJ 19, 6830 NØRRE NEBEL

Antal boliger:	38 + 4 midlertidige
Størrelse:	-
Serviceareal:	-
Antal værelser pr. bolig:	1-rumsboliger med rumopdeler
Byggeår / renovering:	1976 / renovering afsluttet 2009
Antal ansatte:	-

Noter og generelle problemstillinger

Generelt meget institutionsagtigt med lange gange. Stort areal og lange afstande.
Bortvandring - orienteringsevne.

Boligen
Rumopdeler fungerer ift. fleksible løsninger i boligen.
Terrasse til hver lejlighed. Alarmer på terrassedøren.
Ægtefolk kan blive boende sammen. Men hvis begge er plejekrævende med en del hjælpemidler, kan det være en udfordring.

Gangarealer
Mulighed for at motionere. Udfordrende at køre beboere frem og tilbage ved aktiviteter.
Lyse ensfarvede gulve. Nemme at vedligeholde.
Mulighed for regulering af belysningen i gangarealer. Ikke særlig tydelig skiltning.

Fællesrum
Individuelt indrettet.
Personalet efterspørger glasrum i fællesrum, således at personalet stadig er synligt, når personalet skal "sparre med hinanden", kontakte læge, pårørende mm.

Udearealer
Hjemmet ligger centralt ift. læge, apotek, indkøb.
Ikke godt for dørsøgende "vandrere". Der er mange udgange. Ved samtlige udgange er dog døralarm, som går på. Der er en hovedvej ved siden af. Vand i nærheden.
God mulighed for at kigge ud på naturen.
Meningsfulde aktiviteter: "Mere liv på centrene". Pædagog man-tors 14.15-21.15. Eftermiddags- og aftenaktivitet, som er forskelligt hver måned. Skubbere og frivillige der sørger for at beboerne kommer ud.
Hoveddøren er tydelig udefra og diskret indefra.

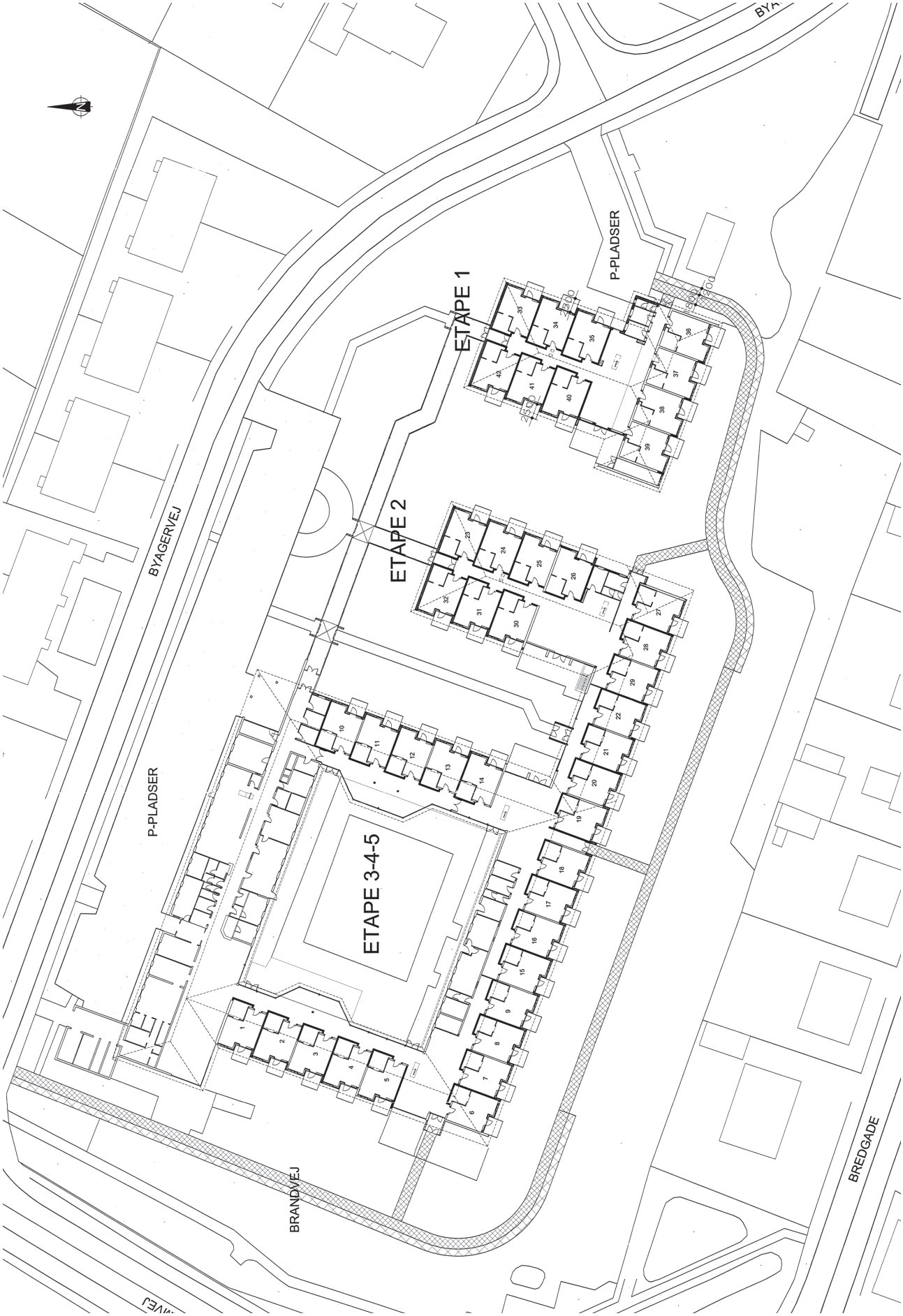
ETAPE 1
ETAPE 2
ETAPE 3-4-5
P-PLADSER
P-PLADSER
BYAGERVEJ
BRANDVEJ
BREDGADE

Boligen

Observationer og udfordringer

1. Niche ved indgang til bolig. Savner personlighed og kontraster.

Planten er et fint pejlemærke. Julepynten lidt upersonlig.

2. Boligerne er store og rummelige.

Mulighed for at komme udenfor.

3. Skarp arbejdsbelysning. Kan virke voldsomt, særligt om morgenen.

4. Stort badeværelse domineret af hvide klinker. Savner kontraster.

Ingen afskærmning til badet.

Meget rodet.

Anbefalinger og inspiration

1. Nicherne og indgangsdøren kunne gøres mere differentierede og personlige ved at male i en anden farve. Flere personlige kendetegn.

2. Kunne være en mulighed at beboerne får lov at vælge en farve ud fra en farvepallette, inden de flytter ind, således at boligerne ikke nødvendigvis behøver at være hvide.

Se generelle anbefalinger - Del 2

4. *Se generelle anbefalinger - Del 2*

Gangarealer

Observationer og udfordringer

5. Indgang til boenheden Bøgen. Savner identitet. Ikke så hjemligt.

6. Kliniske lange gange.

7. Gangarealerne er udflydende, ensfarvet, ingen kontraster.

Belysningen skarp og ensartet.

8. Vindue ind til personalerum skaber synlighed mellem beboere og personale.

Anbefalinger og inspiration

5. Nichen ved indgangen kunne med fordel gives identitet ved at lave et stort vægmaleri af bøgetræer eller en bøgeskov.

7. Anderledes og differentieret belysning, gerne lys fra flere vinkler og på væggene.

Hele gangen kunne males i en anden farve. Det er en gang med andre funktioner - ikke boenhed - og på den måde kunne den skille sig ud med en anden farve - wayfinding.

8. I stedet for stole foran vindue kunne man sætte et møbel med ting på.

Gangarealer

Observationer og udfordringer

9. Rummet til venstre er et gennemgangsrum.

10. Mulighed for genoptræning på gang.

11. Glasgangen er kold, tom og lidt fremmedgørende.

Anbefalinger og inspiration

9. Man kunne gøre åbningerne ind til rummet større og sætte en rumdeler op inde i fælles-rummet. Således kunne det blive et mere aktivt rum og man kun have en mindre siddeniche, hvor man faktisk har lyst til at sidde.

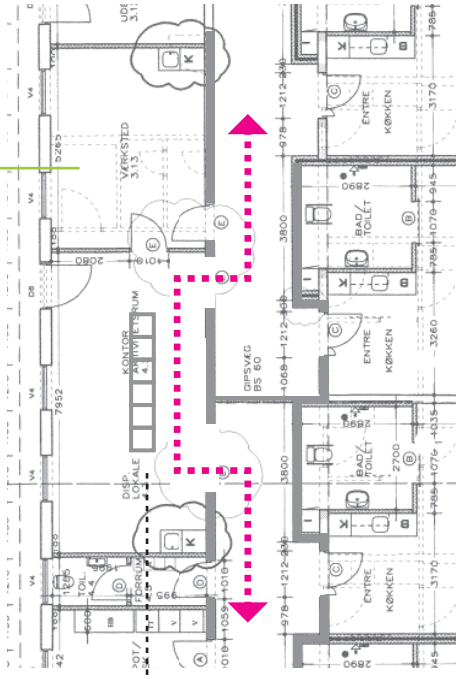

Rumdelende reol og større åbninger ind i fællesrummet, så det bliver en del af gangforløbet.

11. Den lange forbindelsesgang kan indrettes som et beskyttet sted for vind og vejr, hvor man kan sidde med udsigt til naturen udendørs og/ eller lave aktiviteter. Mange grønne planter som i et væksthus - frodigt - med hårdføre planter, der passer til den kolde temperatur.

Plantekasser til dyrkning af tomater og agurker om sommeren og ellers potteplanter som fx alle mulige slags pelagonier.

Møbleret med træbænke, hynder og forskellige uldplaider, enkle mindre sideborde til aviser, en lille lampe og en kaffekop.

Fællesrum

Observationer og udfordringer

12. Hyggehjørne ved indgangen. Bruges bl.a. til aktiviteten "mere liv på centret". Flere beboere holder af, at sidde der indimellem.

+ Lampetterne er gode.

13. Fællesområde lige ved indgangen med forskellige siddegrupper.

Gode steder at slå sig ned, når man kommer eller venter, men meget åbent.

14. Ret udefineret siddegruppe ved indgang. Virker meget som en udstilling.

15. Foldevæg til opdeling mellem fællesrum. Ikke hjemlig.

Natpersonalet lukker altid fodlevæggen, fordi de synes det virker uhyggeligt med et stort mørkt rum.

Anbefalinger og inspiration

12. En supplerende standerlampe eller pendel ville give endnu mere hjemlighed og hygge.

Det kunne skærmes af med en reol e.l.

Endnu vigtigere er det, at det indbyder til aktiviteter af forskellig slags.

13. Kunne med fordel skærmes lidt af med en lav skænk, som man kan kigge henover, men fungerer som afskærmning og opdeling af rummet.

Pendel over bordet.

14. Skift ud med en bedre stol og mere hyggelig belysning - standerlampe eller væglampe.

Farve bag møblerne vil danne et rum.

15. Foldevæggen kunne evt. males eller skiftes ud med afskærmning/rumopdelingsreoler i stedet, som ville give et mere hjemligt præg.

Måske kunne den stå mere åben til daglig og kun lukkes ved gudstjenester o.l.

Man kunne indrette det store rum med små hyggelige lamper, rumdelere og reoler i stedet for at lukke til med foldevæggen.

Fællesrum

Observationer og udfordringer

16. Stort fællesrum til forskellige aktiviteter.

Vinduesparti omkring hjørnet giver godt dagslys og en fin udsigt fra rummet.

Kunstlysbelysningen er ikke særlig hyggelig. Kan skrues op og ned.

17. Niche/karnap ved gangen i boenhed. Bliver sjældent brugt. Dårlig og ensartet kunstbelysning. Mangler hyggelig belysning

Har mere karakter af opbevaringsrum/depot.

18. Nichen med klaver bruges ofte, både af beboere og musikundervisere, der kommer udefra. Sofaen og klaveret er med til at opdele mellem rummet og gangen.

19. God placering af hyggehjørne.

Mangler hyggebelysning.

Anbefalinger og inspiration

16. Lyskinner med pendler over bordene ville give en mere differentieret belysning.

Se generelle anbefalinger - Del 2

17. Mere hyggelig belysning og lamper over bordene.

Man kunne evt. male nichen i en anden farve for at give en anden og mere hyggelig stemning - samt adskillelse fra gangarealet.

Måske en reol der adskiller ud til gangen med ting til aktiviteter.

Planlagte aktiviteter, eksempelvis filmaftener, malehjørne, spilleklub m.m.

19. *Se generelle anbefalinger - Del 2*

Fællesrum

Observationer og udfordringer

20. Fællesrum med mange udflydende siddegrupper.

Belysningen er meget kraftig og institutionsagtig.

21. Arbejdsplads i det åbne fællesrum, som gør at personalet er synlig for beboerne.

Pladsen er ikke optimal med ryggen mod gangareal.

22. Lidt rodet udtryk med hjælpemidler og træningsredskaber ved dagcentret, som var meget fyldt med mennesker.

Der er ikke nok afskærmning mellem aktivitetscentret og gangen.

23. Der er ikke nok afskærmning mellem aktivitetscentret og gangen.

Anbefalinger og inspiration

20. Forskellig belysning ville definere de forskellige siddegrupper, i stedet for at have det ensartede institutionelle lys brændende over alt.

Se generelle anbefalinger - Del 2

21. Man kunne dreje bordet, så man sidder med ryggen til væggen, således at man sidder lidt mere 'beskyttet'.

Ellers har personalet ytrer ønske om et 'glasbur' i fællesrummet, så de kan være synlige for beboerne, men også lidt afskærmede.

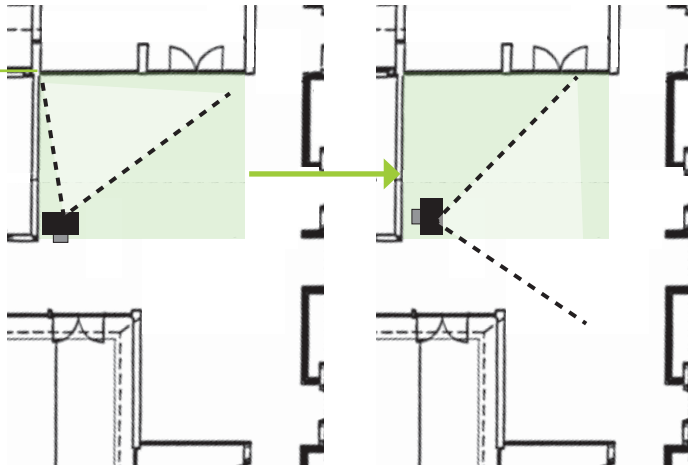

22. Måske kunne andre steder findes som kunne have træningsfunktion.

Aktivitetsrummet kan males samme farve som, man ville male gangen.

23. Opsætning af glasvægge med glasdøre, så der er mulighed for at lukke af og give mere ro for aktiviteterne.

Udearealer

Observationer og udfordringer

24. Tydelig markeret hovedindgang

25. Stien der starter ved p-pladsen og fortsætter rundt om plejecentret er med en god belægning og passende bredde. Stien leder dog direkte ud til vejen.

Sparsomt beplantet.

26. Drivhus i det delvist lukkede haverum skaber gode aktivitetsmuligheder og læ. Placeret fint, så mange fra deres lejligeder kan se det. Fint med bord hvor aktiviteter kan være.

27. Den lange forbindelsesgang fungerer godt ift. at skabe lukkede og skærmede haverum.

Anbefalinger og inspiration

24. Gøres mere velkommende med en eller to solide træbænke overfor hinanden og beplantning af de to bede med hver en sten i. Der er mulighed for beplantning der gennem hele året der viser lige fra erantis og påskeliljer til asters hvilken årstid det er der. Obs det skal vandes da det ligger under tag. Alternativt høje, mellem høje og lave græsser der fylder, bevæger sig i vinden og som dekorativt skaber naturfølelse.

25. Plant forskellige buske fx kornel, snebær i en 1 meter bred bræmme ud mod vejen og hele vejen rundt, så haven sikres og hvor stien begynder på begge sider med en låge på stien.

Siddepladser i form af træbænke langs stien, så man kan se hen til næste gåtur og med udsigt til fx smukke buske, blomstrende træer, røn, rosenbed med lavendler eller lyng eller et frugttræ.

26. Rundt om drivhuset er stien lidt for smal, især fordi der står en plantekasse op af drivhuset. To rækker fliser yderligere og før evt. sti videre fra drivhuset og i en sløjfe ned til eksisterende bed med lyng og rhododendron. Plant evt. flere bærbuske langs stien.

Udearealer

Observationer og udfordringer

28. Indre gårdhave: Lukket stort haveområde med beplantning både inde ved bygning og i midte, der skaber en overskuelig vandretur.

Beplantning evt. inspireret af hedelandskabet med lyng, rhododendron, græsser, sommerfuglebuske og andre stauder.

Meget vedbend der er grønt hele året.

Et bart område i et bed, hvor det kan tænkes, at der har været dyrket lidt køkkenhave eller sommerblomster.

29. Sansegynge, vandkunst.

Gode brede stier. Godt med belysning på stier.

Pergola i midte giver skygge og et haverum i fred.

30. Fin rund pergola af robiniestolper og kantet med lyng med god tilgængelighed og sti, hvor der er plantet roser langs.

Anbefalinger og inspiration

28. Naturen løftes op i højbede for at skabe adgang til planterne. Kan være i forbindelse med terrasserne til krydderurter o.l.

Flere stabile sidde- og hvilepladser langs stierne. Stierne kan godt være mindre lige i let s-form.

Fare for at vedbænd kvæler de buske, de er plantet sammen med. De "arme af stolper" der stikker skævt op af vedbendsbedet, kan være "svær at forstå"-kunst.

30. Lad der stå et par træstole og et lille bord, så der er noget at sætte sig på og være sammen i. Klatreplanter som vindrue, kaprifolie eller klematis vil skabe mere skønhed og et løvtag til pergolaen og med tiden på varme dage give behagelig, flimrende skygge.

31. Terrasserne kan rammes ind af højbede og dermed skabe rum, læ og adgang til planter.

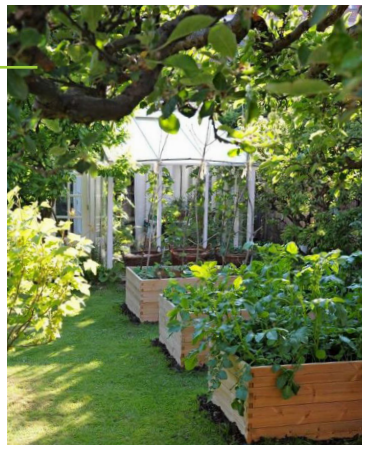

AKTIVITETSCENTRET ØLGOD

GARTNERPASSAGEN 6, 6870 ØLGOD

Antal boliger:	45 - 37 faste og 8 aflastnings/genoptræningspladser
Størrelse:	42 m²
Serviceareal:	Store servicearealer
Antal værelser pr. bolig:	22 er 2-rums, øvrige er 1-rums
Byggeår / renovering:	1987 / 2009-11
Antal ansatte:	48

Noter og generelle problemstillinger

Udflydende farver, manglende kontraster, for mange tilfældigt placerede håndlister.
Ca. 50 % har symptomer på demens - en del er ikke diagnosticeret.
Etagebyggeri med elevator til 1. sal.
Beboere på 1. sal kommer ikke ned efter kl. 15 pga. personalemangel, med mindre de er i stand til det selv.
Derfor er det meget hensigtsmæssigt, hvis beboere med demens kan flytte til stueetagen.
Lange afstande til boliger i Gartnerpassagen 3 - fællesareal kunne ønskes tæt ved boligerne.
De to leve-bo-miljøer på 1.salen ligger for tæt på hinanden.

Boligen
Gode muligheder for fleksible løsninger ved ændrede behov over tid.
Gæsteovernatning i borgerens egen bolig, hvis aktuelt og muligt.
Kun udgang til have fra 13 boliger, da øvrige ligger på 1. sal - her er der altan.
Der er glasvægge ind til kontoret, så det er muligt at se personalet.

Gangarealer
Ensfarvede vægge. Gulve lyse og ensfarvede.
Fin belysning på gangene året rundt. Skiltningen opleves som ok.
Møblering til ophold og hvil på gangen.

Fællesrum
Der er synlig og tydelig adgang til fællesrum. I ét af fællesrummene er det muligt at opdele tv-stuen fra spiserummet.

Udearealer
Ingen sikring omkring plejecentret. Få udearealer og ikke noget stisystem.
Mange meningsgivende aktiviteter.
God mulighed for at se ud på naturen og livet på gaden.

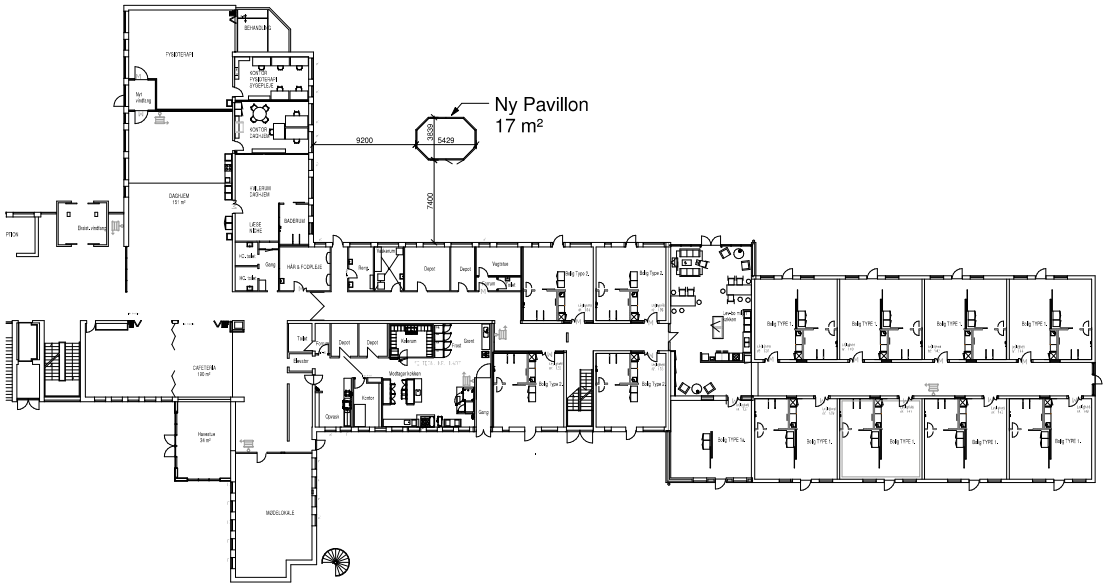
Ny Pavillon
17 m²
9200
7400
5429
DAGHJEM
CAFETERIA
MIDDELOKALE
Depot
Vaskerie
Bolig Type 2
Bolig TYPE 1
Bolig TYPE 4
Hallen
Køkken
Opvask
Gang
Trappe
Elevator
Mødesal

Boligen

Observationer og udfordringer

1. Døre til boligerne er mørkegrå. Godt med kontrast ift. de hvide vægge.

Sparkepladen gør at det virker institutionelt.

Overvej om håndlisterne er nødvendige alle vegne.

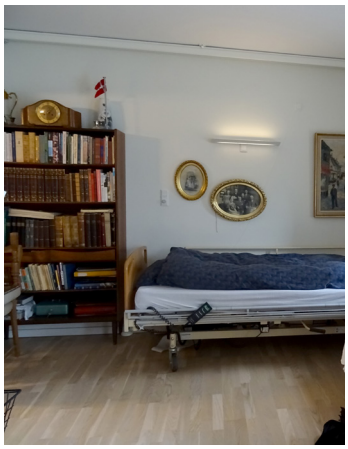

2.

+ Boligen virker hjemlig med træparketgulve.

Personlig reminiscens.

3. Skabe på hjul - fleksibel indretning af boligen.

4. Meget dårlig akustik på badeværelset.

Mangler skabe til opbevaring.

Mangler kontrastfarver bag toilettet.

Anbefalinger og inspiration

1. Gøres mere personligt.

Se generelle anbefalinger - Del 2

4. *Se generelle anbefalinger - Del 2*

Observationer og udfordringer

5.

+ Godt med stort vindue med lav brystning.

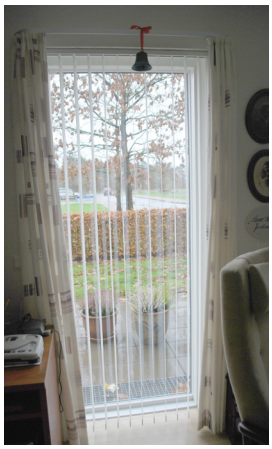

6. Adgang til egen have fra bolig i stueetagen.

Den smalle ramme om døren der er i fuld glas kan være et problem, da det for mennesker med demens kan synes som et tomt 'hul i væggen'.

7. Fri udgang til det fri fra privat have.

8. Karnapper i boliger på 1. sal - fint med lav brystning.

Meget lille vindue i den modsatte side af værelset.

6. Hvis det opleves som et problem for nogle, kan man sætte en standardreol op foran det nederst af døren.

7. Kan forholdsvis let gøres mere sikkert. Afslut hækken.

8. Kunne være en mulighed at beboerne får lov at vælge en farve ud fra en farvepallette, inden de flytter ind, således at boligerne ikke nødvendigvis behøver at være hvide.

Gangarealer

Observationer og udfordringer

9. Ellervator er samtidig udgang til baghaven. Dette er meget forvirrende og svært at gennemskue, ikke mindst for mennesker med demens.

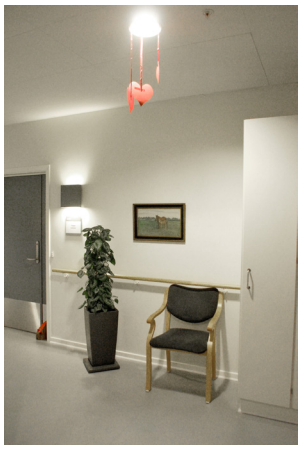

10. Her er håndlisten i vejen for stolen.

11. Stor kontrast i gulvet. Farveforskel kan opfattes som hul/barriere.

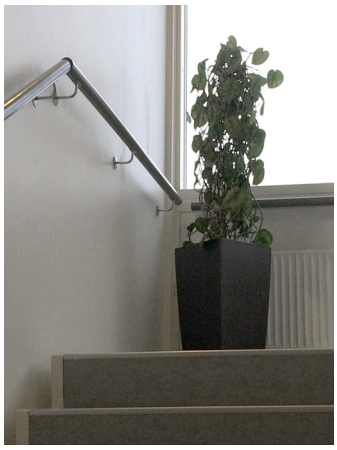

12. Planten er i vejen for håndlisten.

Anbefalinger og inspiration

9. Der må etableres en anden udgang.

10. Fjern håndlisten. Mal en farve ved siden af døren, som skaber et rum omkring indgangsdøren.

11. Gulvet bør skiftes ud her.
Lyst gulv der går hen forbi væggen.

Gangarealer

Observationer og udfordringer

13. De forskellige materialer på væggene og linjen over murværket fungerer godt og trækker rummet ned i en menneskelig skala. Også loft-pendlerne hjælper til dette. Det store vindue for enden skaber en god dagslysbelyning i rummet.

Der er timer på kunstlyset, så det justeres efter mængden af dagslys, samt manuel styring også. Om natten er det kun lampetterne, der er tændt.

14.

+ Hyggeligt hjørne med røde og gule opløftende accenter.

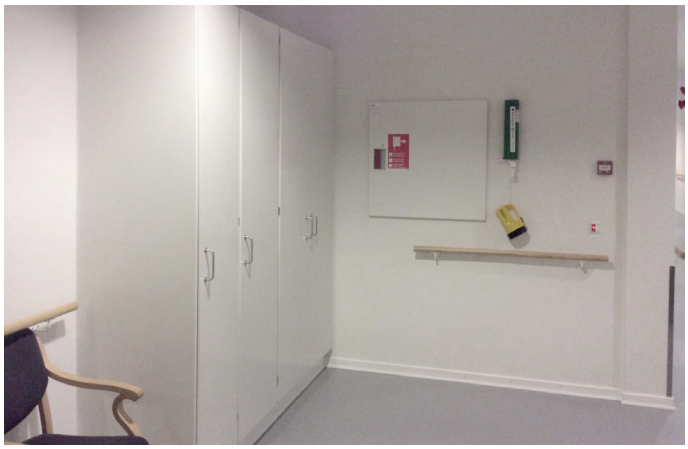

15. Mere upersonligt og ikke-hjemligt hjørne.

16.

+ Meget reminiscens på gangene.

Anbefalinger og inspiration

13. *Se generelle anbefalinger ift. markering af boligindgange - Del 2*

15. Fjern håndlisten. Træreol med ting i på en malet væg.

Gangarealer

Observationer og udfordringer

17. God synlighed med glas ind til personale/ vagtstuen.

18. Ikke hensigtsmæssigt med metalskinne i gulv. Kan opfattes som en barrierre.

Anbefalinger og inspiration

Fællesrum

Observationer og udfordringer

19. Stor entré, højt til loftet, åben reception.

20. Meget åbent og uro ind til dagcentret.

Kun markeret med ændring i gulvfarven.

Lyset er trist og institutionelt. Svagt og upersonligt og sidder i loftet - der er højt til loftet.

Godt der ikke er voksduge på bordene.

21. Åbent køkken ud til spiseområde. Giver mulighed for deltagelse og inddragelse.

Halvvæg skærmer ud mod gangarealet.

22. Spiseområde og dagligstue i boenhed i stueetagen.

Udefineret møblering.

Anbefalinger og inspiration

19. Markér væg ved reception med en farve.

20. Man kunne opføre endnu en glasvæg til den anden side mod gangarealet for at skærme af. Eller skyde/fløjdøre.

Markér den lange væg med en lysegrå farve.

21. Lav det åbne møbel ind mod stuen mere buffet-agtigt og giv en mere hjemlig stemning med pendler over.

22. *Se generelle anbefalinger - Del 2*

Fællesrum

Observationer og udfordringer

23. Hyggeligt hjørne/havestue med meget dagslys og udgang til det fri.

Bliver kun brugt af personalet.

24. Fællesområde på 1. sal. Stort og udefineret midt i 'gangkryds'. Meget uro.

Ensartet og institutionel belysning.

25. Interessant rum for enden af en gang på førstesalen. Godt at have noget at gå efter. Tv-stue med udsigt til kroket og petanque.

Problem at der ikke er nok plads omkring tv'et.

Rodet møblering.

Anbefalinger og inspiration

23. Pendler over bordet.

Skab et markant grønt rum – oplagt at rummet kunne blive til en rigtig havestue/vinterhave.

Skab aktiviteter - der skal være noget at komme efter.

24. Flere rumopdelere og møblering der skærmer af for gangen, så man kan sidde mere i ro og i definerede og mindre grupper.

Skab en bedre og mere differentieret belysning.

25. Et lukket møbel ud mod gangen, som fjernsynet kan stå i. Så kan man møblere hele vejen rundt inde i rummet og sidder bedre for fjernsynet.

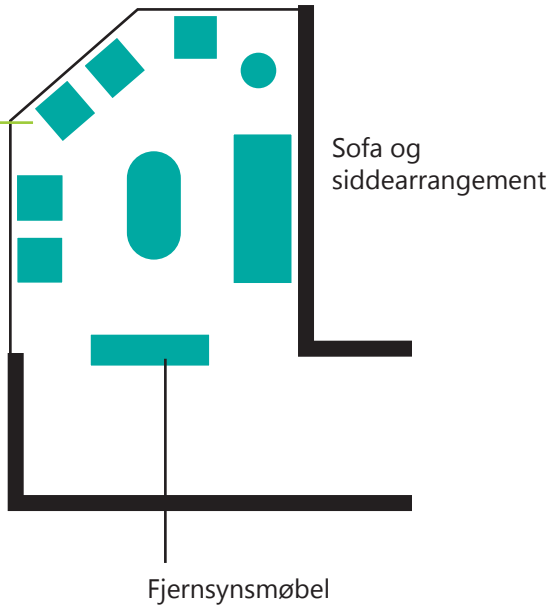

Udearealer

Observationer og udfordringer

26. Bymæssigt område

27. Indgangen til aktivitetscentret i Ølgod har en rygeplads for beboere og de som kommer til aktiviteter. Fra den hvide bænk er der udsigt til en fin flagstang hvoromkring der vokser roser.

28. Der er en markering i belægningen, der fører fra ind- og udgang til det torv, hvor der er en købmand bl.a.

Det er samtidig stedet, hvor der kommer taxaer ca. hver halve time med daghjemsbeboere til og fra aktivitetsdelen og derfor et noget trafikeret sted. Der kommer dog ikke andre biler.

29. Ifølge personalet var pladsen her bagved, hvor den nye pavillon er sat op, et område der bliver godt brugt i sommerhalvåret. Der er en markise og to solide bænke. Overfor på den anden side af vejen spiller en forening kroket - det kigger beboerne meget på.

Anbefalinger og inspiration

26. Der kunne være et potentiale i at gøre indgangen og bare det nærmeste område mere grønt, sikkert og attraktivt at sidde ude i.
Det ville betyde at taxaerne så må nøjes med mindre plads og bakke lidt for at vende.

28. Der kunne være et potentiale i at gøre indgangen og bare det nærmeste område mere grønt, sikkert og attraktivt at sidde ude i.

Det ville betyde at taxaerne så må nøjes med mindre plads og bakke lidt for at vende.

29. Der kunne med fordel skabes sammenhæng mellem de to udgange og pavillonen via en sti, der fører rundt og tilbage til udgangspunktet. Ved at fjerne fliser, hvor organiskformede højbede fik plads, dannes et stisystem, hvor der sker oplevelser undervejs i bedene (bærbuske, lavendel, jordbær, krydderurter, stauder og sommerblomster). En stribe i belægningen kan desuden "trække" personen rundt.

Man kunne forestille sig samme princip, hvor pavillonen står i midten. Højbedene danner desuden en beskyttene bræmme ud mod trafikken.

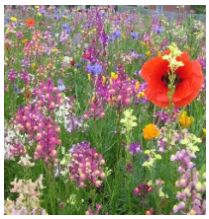

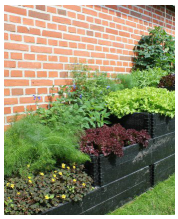

Udearealer

Observationer og udfordringer

30. Pladsen savner i høj grad hygge og en følelse af tryghed.

31. Boligernes haver og den fælles terrasse er åbne og der er risiko for fald ned af den høje kant, som der er ned til fortorvet.

32. Åben sti omkring boligerne, der fører ned til vejen.

Den stigende og lige gang er ok i bredden og jævn.

33. På bagsiden af huset er der enkelte terrasser, som også er åbne ud til pladsen med vareindlevering og affaldsplads.

Anbefalinger og inspiration

30. Gode solide træbænke med plads til kørestol på siderne og en førelinje hen til. Med bebyggelse eller beplantning i ryggen opleves større tryghed.

Der er ønske om træningsredskaber på den grønne græsplet ved siden af den nye pavillon. Nobelis.dk laver fine redskaber der "falder godt ind i" naturen.

31. Enten en bred hæk eller et stakit ud mod vejen for at sikre.

32. En hæk med låge i der sikrer personer med demens i ikke at forvilde sig ud på vejen.

Kunne være mere interessant, hvis stien var let s-form og med træer langs. Med siddepladser undervejs gøres gåturen mere overskuelig. Stien kunne være del af en gåtur ind i den fine fælles terrassehave bagtil.

Hækken til venstre ind mod naboerne bør være 1 meter bred og 1 meter høj for at sikre, at man ikke forvilder sig igennem og ned over niveauforskellen på ca. 50 cm.

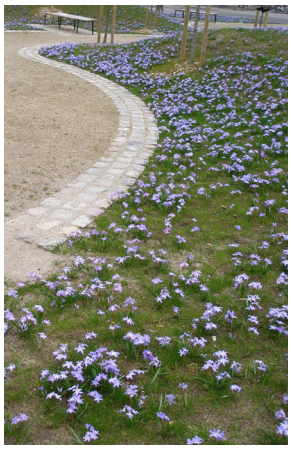

33. Man kunne skabe en beskyttet sti hen mod haven eller lukke med yderligere hæk.

Plant træer på pladsen.

Udearealer

Observationer og udfordringer

34. Haven står åben, bør være sikret, så man ikke når ud på befærdet vej/pladsen for affald og varelevering.

35. Haven savner højbede, der øger adgangen til planterne.

Fint med vand og soluret i baggrunden.

36. Førstesals-terrassen er godt sikret med ekstra "hegn".

Sorte, lette møbler er svære at se, for ustabile.

Anbefalinger og inspiration

34. Enten lukke af med låge eller en lukket sti til venstre.

35. En stribet linje i belægningen kunne fremme en tur rundt om bedet nær huset.

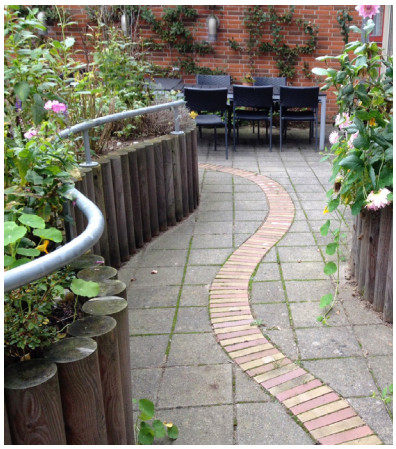

36. Hellere stabile og genkendelige havemøbler i træ.

Lyse altankasser vil man evt. kunne stille oppe på kanten samt plantekasser langs husmuren med tomater mm. og derved skabe et mere grønt miljø samt aktivitet, som man kan stå op til eller tage det ned på bordet eller på skødet.

HELLE PLEJECENTER

VINKELVEJ 2, 7200 GRINDSTED

Antal boliger:	45
Størrelse:	65-71 m² - 4 på 82 m²
Serviceareal:	
Antal værelser pr. bolig:	1- og 2-rums boliger
Byggeår / renovering:	1967 + 2000 + 2016
Antal ansatte:	55

Noter og generelle problemstillinger

For lange gange, for skarpe farver. Grænserne flyder sammen. Hospitals/institutionsstemning.
3 boliger har langt til fællesrummet.
Arbejdsgange der har indflydelse på beboernes trivsel: Vagtskifte, specielt eftermiddag/aften. Spisesituation om aftenen.

Boligen
1-rums boliger opleves som uhensigtsmæssige. Svært at have gæster i 1-rums boligerne.
Fleksibilitet indtænkt i indretning, når der bringes hjælpemidler fx lift.
Det er kun i begrænset omfang muligt for ægtefolk at bo sammen. Få boliger opfylder kravene.
Adgang til havearealer fra alle boliger.
Beboerne kan se ind i kontorerne fra fællesrummene.

Gangarealer
Lange gange. Langt fra den ene ende af huset til den anden. Specielt om natten.
Langt til den nye festsal -> borgere skal ofte guides på vej.
Kontrastfarver/farver er tænkt ind ved at afdelinger (gangene) har forskellige farver.
Lyse gulve, men med overgange.
Belysning på gangene er censorstyret.
Skiltningen kunne være bedre.
Der er siddegrupper på gangarealerne.

Fællesrum
I to afdelinger kan der være megen uro pga. gennemgang.
Mulighed for aktiviteter i fællesrummene. Fællesrum renoveret i 2016 - opfylder behovene.
Infoskærm ved indgangen. Skiltet i rimeligt omfang.
Ikke mulighed for opdeling af tv-stue og spiserum.

Udearealer
Alle har terrasse ved deres lejlighed.
Beboerne kan se ud på grønne områder. De må anvende udearealerne og kan gå derud.
Sti rundt om plejecentret. Bålplads, lysthus, gårdhaver.
Rimeligt sikkert at færdes i og omkring plejecentret, men dog trafikerede veje i nærheden.

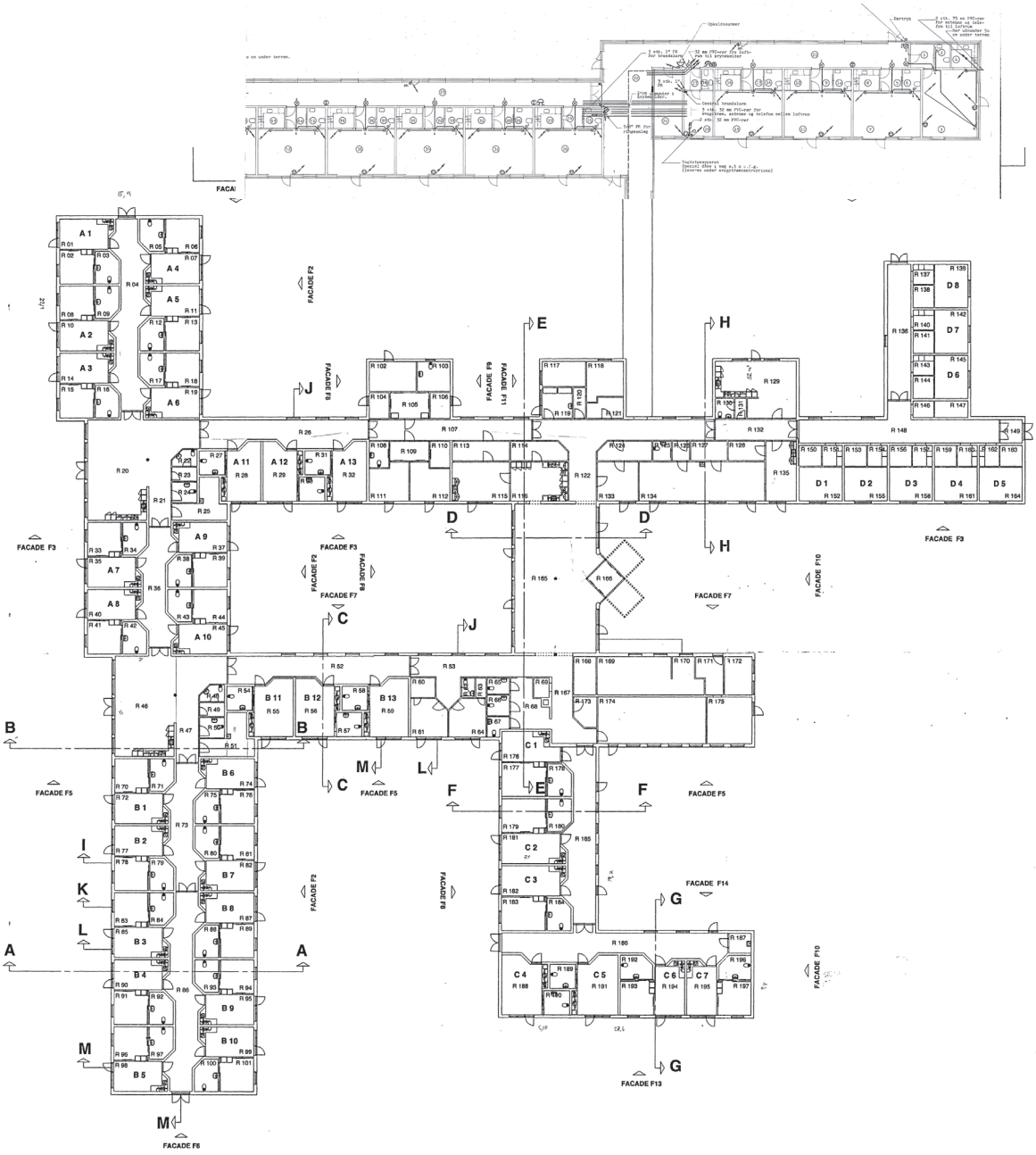
FACADE F2
FACADE F3
FACADE F5
FACADE F6
FACADE F7
FACADE F8
FACADE F9
FACADE F10
FACADE F11
FACADE F13
FACADE F14
A 1
A 2
A 3
A 4
A 5
A 6
A 7
A 8
A 9
A 10
A 11
A 12
A 13
B 1
B 2
B 3
B 4
B 5
B 6
B 7
B 8
B 9
B 10
B 11
B 12
B 13
C 1
C 2
C 3
C 4
C 5
C 6
C 7
D 1
D 2
D 3
D 4
D 5
D 6
D 7
D 8

Boligen

Observationer og udfordringer

1. Indgangsniche til to boliger. Lidt rodet. Manglende personlige kendetegn og hjemlighed.

2. Der er en del forskellige boligtyper. Her en 2-rums bolig. Alle boliger har udgang til lille privat terrasse.

3. 1-rums boligerne er uhensigtsmæssige, fordi de virker små og klemte. Køkkenet står langs væggen ned til badeværelset. Bliver meget aflangt og med sengen midst i det hele.

4. Badeværelse med hvide fliser, skydedør og en loftslift, der fører hen til toilettet.

Anbefalinger og inspiration

1. Kunne gøres mere hjemlig og personlig. Maling i en anden farve. Anden møblement, som måske henvender sig til dem, der bor her. Det kunne være et malehjørne, spillebord eller andet.
Mere personligt dørskilt og lampet ved dørene.

I Vigs Ängar er der lignende nicher, der alle er møbleret på forskellig vis.

4. *Se generelle anbefalinger - Del 2*

Gangarealer

Observationer og udfordringer

5. Godt med grønne planter og siddemøblement i glasgangen.

6. Lifte der roder i gangen.

7. Kedelig, institutionel gang.
Skiltningen er meget hospitalsagtig.
Håndliste på den ene side af gangen.

8. Institutionelt med håndsprit på gangen.

Alarmen, der hele tiden bipper, er ekstrem forstyrrende og hospitalsagtig. Høj skinger hyletone og et blinkende display.

Anbefalinger og inspiration

5. Kunne gøres mere frodig.

7. Placér noget midt på gangene, således at der "sker noget". Som skaber ophold og også fungerer som pejlemærker.

Se generelle anbefalinger - Del 2

8. Bør overvejes et andet alarm/kaldesystem.

Gangarealer

Observationer og udfordringer

9. Det virker meget tomt på gangene. Hvor er beboerne henne?

Rent og ryddet på gangene. Ikke instrumenter, maskiner mv. Men til gengæld også tomt og institutionsagtigt.

10. Interessante former, der gør gangen levende med de skrå nicher ind til boligerne. Men ingen kontraster.

11. Lidt for meget den samme farve i gangen over det hele. For små kontraster.

12. I princippet godt at bruge forskellige farver til at markere de forskellige gange.

Godt at billederne hænger på de skrå vægge, der vender mod indgangen til gangen - virker indbydende.

Anbefalinger og inspiration

9. Lampetter på gangene.

Se generelle anbefalinger - Del 2

10. Farver på væggene ved indgangsdørene kunne accentuere de varierende former.

12. Farvesætningen virker bedst, når det kun er nichen, der er malet, som her i den lilla boenhed.

Fællesrum

Observationer og udfordringer

13.
+ **Dejligt reminiscensrum der også bruges i praksis.**

14. Fællesrum der også bruges som gennemgangsrum. Problem at rummet er et gennemgangsrum - der skal være plads til flugtvej.

Fjernsyn midt i rummet gør det svært at sidde på en måde, så man kan se TV'et.

15. Køkken der kun er for personalet. Ingen mulighed for deltagelse.

16. Problematisk at to fællesrum er indrettet helt ens. Kan virke forvirrende på demente beboere. Det kan være svært at kende forskel og man kan tro, at man er et andet sted.

Anbefalinger og inspiration

14. Kunne med fordel skærmes mere af og skabes mere definerede siddegrupper.

Foreslået indretning med åbning til køkken.

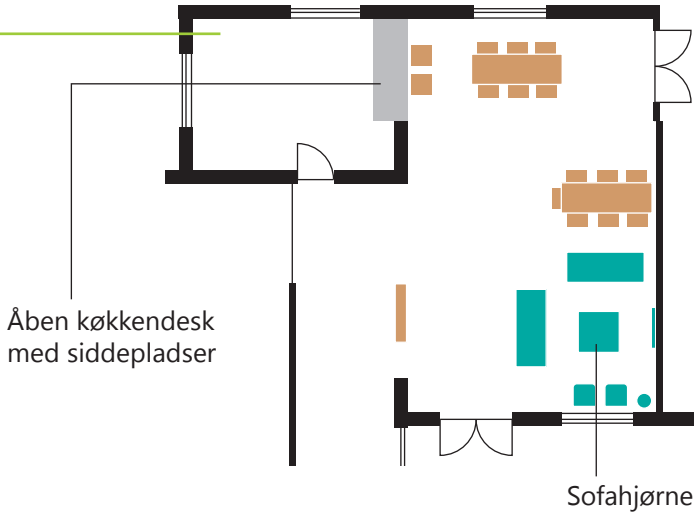

16. Differentiér møblering og farver i fællesrummene.

Fællesrum

Observationer og udfordringer

17. Integreret personalerum i spisestuen. På den måde kan de være tæt på beboerne, samtidig med, at de arbejder.

18. Svært at få plads til alle i spisesituationer. Lys er meget institutionelt.

19. Åbent køkken ud til fællesarealet.

Anbefalinger og inspiration

18. Man kunne vælge en anden indretning eller evt. to borde for at få plads til alle.

Differentieret belysning der skaber forskellige zoner i rummet og pendler over spisebordet, som vil gøre det mere hjemligt.

19. En kogeø/arbejsbord i midten (modul 1,20x0,50) mellem køkkenet og spiserummet ville skabe en opdeling og en plads, hvor man kunne sidde/stå og være med til fx at hakke grøntsager, bage småkager eller andet.

Udearealer

Observationer og udfordringer

20. Meget velkommende entré. Flere hyggelige pladser med god tilgængelighed, dog åben ud til p-plads og trafikeret vej.

22. Daghjemmets have er særlig aktiv og dermed den mest brugte.

Fin tilgængelighed, dog mange sten.

23. Haven med det organisk-formede bed er flot og med den flerstammede eg. Der er meget man kan kigge på, der orienterer sig på årstid.

24. Gårdhave der ikke er lukket af og dermed ikke sikker.

Anbefalinger og inspiration

21. Ved at lukke med bred hæk 1 meter høj og 1 meter bred, eller tilsvarende i blandede genkendelige buske, med skjult låge, sikres personen med demens.

Beplantningen plantes så der opnås en intimitet og overskuelig plads ind mod plejehjemmets entré. Den skjulte låge opnås ved at beplantningen forskydes.

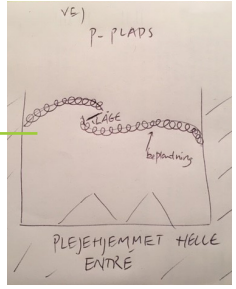

22. Skab flere permanente højbede at dyrke i, letter tilgængeligheden for den ældre samt forskønner haven.

Kunne være pletter af græs, der klippes nemt af en gammeldags håndskubber, der står fremme. Slåes på ca. 15 min. en god og genkendelig aktivitet.

23. En sti rundt om bedet 1,5 meter bred og med en passende afstand mellem pausepladser, hvor bænke eller stole af solidt træ gør turen overskuelig. Lys på stien fremmer overskueligheden og lokker ud på vinterens mørke eftermiddage.

24. Når hegnet i enden er lukket, er den sikker. Kunne camoufleres med beplantning.

Udearealer

Observationer og udfordringer

25. Der er to terrasser mod vest, ud fra fælles dagligstuer, der ligner hinanden.

Havereskaber står synligt, fuglekasser på hus er meget fint.

De er lukket af et hegn af rionet, der er beplantet med kaprifolie, fint.

26. Lågen er meget synlig.

27. Stien rundt om plejecentret er fin i bredden og jævn, dog vil flere sidde- og hvilepladser gøre turen mere overskuelig og overkommelig.

Blandede buske danner en sikker bræmme ind mod naboer. Kan være svært at komme fra sin terrasse og ud på stien henover græsset.

28. Fin plads med bord og bænkeplads, der inviterer til fællesskab og aktiviteter i de høje træers skygge.

Stierne fører dog ud til vej med trafik.

Anbefalinger og inspiration

25. Et højbed til at være aktiv ved, at gå rundt om vil være et godt tiltag.

26. Lågen kan evt. camoufleres af et lille stykke pileflethegn, der klipses på med strips.

27. Mere hygge, beplantning og siddepladser.

28. Kan sikres og gøres intim og mindre vha. beplantning og højbede.

SOGNELUNDEN

FÅBORGVEJ 151, 6753 AGERBÆK

Antal boliger:	25
Størrelse:	Ca. 40 m^2
Serviceareal:	-
Antal værelser pr. bolig:	2-rums boliger
Byggeår / renovering:	1939 / 2007
Antal ansatte:	

Noter og generelle problemstillinger

Alle boliger er i stueetagen. 1. sal bliver kun brugt af personalet.
For høje karme/dørtærskel på døre ud til udearealer forhindrer mange i at komme ud, da det bliver en udfordring for dem.
Problem med plads til parkering af rollatorer, hjælpemidler mv.
Det opleves, at der ved beboere med demens og fremskred i tyngde af pleje og omsorg, at andre beboere bliver påvirkede af at have dem som naboer.
Tidspres i opgaven som enhed kan i perioder besværliggøre indsatsen som teoretisk ønskes udført. F.eks. kontaktø.
Det er ikke en decideret demensenhed, men tænkt inklusion.

Boligen
Der er taget hensyn til demens konkret i boligen og henyn tages i eksisterende normal-rammer.
Medarbejdere har mulighed for uddannelse omkring demens, og får større viden, end hvis man ikke havde udfordringen med demens.
Gæsteovernating er muligt.
Ægtefolk kan blive boende sammen i enkelte tilfælde (4 boliger).

Gangarealer
Metallister på gulve på gangene eller ved dør gør beboere utrygge og gør, at de ikke har lyst til at træde over.
Larm på gange. Kontrastfarver er ikke påtænkt i gangarealer. Ensfarvede gulve.
Belysningen er altid ens. Rytterbelysning i del af centret.
Der er ikke tydelige afmærkninger og skiltning, men husets indretning har personalet centralt og er ikke større end, at man altid kan skabe kontakt.
Der er mulighed for at hvile sig på gangene.
Hjemlighed vs. institutionelt: både og - der er lagt vægt på at der er så hjemligt som muligt, men fx hænger der sprit på gangene.

Fællesrum
Transportadfærd fra andre beboere kan være en udfordring.
Medarbejdere kan ikke efterlade en aktivitet til opfølgning.
Skal benytte lokaler tiltænkt yderligere funktioner, fx. idræt i spisesalen. Ofte udfordring med at skulle rokere rundt og altid problemet omkring rolatorer og hvor de skal placeres.
Benytter altid den fælles stue til de beboere, der kræver ro og støtte.

Udearealer
Kan have en udfordring omkring udgang via terrassedør. Problemstillingen er omsorg/magtanvendelse.
Atriumgård, hvor arealet benyttes om sommeren. Aktivitetsmedarbejder skaber årstidsrammer med beboerne og i enkelte tilfælde foregår dette i det fri (vi i naturen) Der er desuden aktiviteter ud af huset til fx blomstercenter. Der er indrettet foran hovedbygningen til at man kan sidde i solen. Ligeledes i atriumgården.
Har en vennegruppe (frivillige) som tager beboerne med på tur i det fri. Vi i naturen.
Ok sikkert at færdes i og omkring plejecentret.

5ae
5ab
5ag
7000f
7000g
5x
5x
Ågerbæk By, Esbjerg
5ar
5ad
7000e
Copyright: Geodatastyrelsen, CVR/VI, Varde Kommune

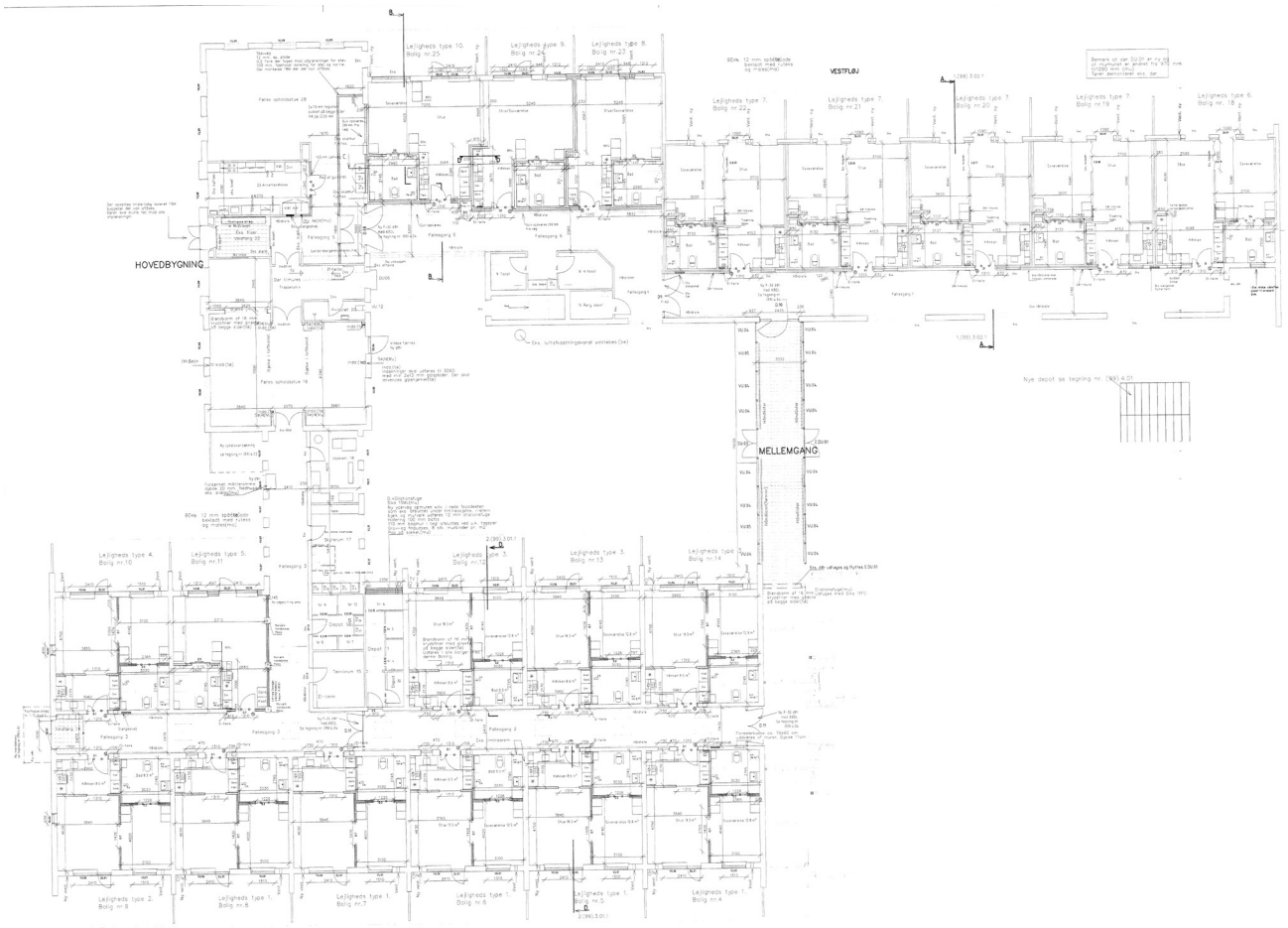
HOVEDBYGNING
VESTFLØJ
MELLEMGANG

Boligen

Observationer og udfordringer

1. God idé med vindue ud fra køkkenet i boligen til gangen.

Gul kontrast på boligdørene.

2. Køkken som også fungerer som entré. Giver en ankomst til boligen.

3. Trægulve (parket), god plads og god rumfordeling. Virker rummeligt.

Dør ud til lille privat terrasse.

4. Mulighed for badeforhæng på badeværelset, hvilket er godt for at give lidt afskærmning og privathed i en intim situation. Men badeværelset er meget klinisk.

Anbefalinger og inspiration

4. Se generelle anbefalinger - Del 2

Gangarealer

Observationer og udfordringer

5. I gang med rytterlys er der en meget hård akustik.

Varm om somemren, kold om vinteren.

6. Lyset er længe om at tænde.

Kun én type lys.

Ens farver på gulv og lofter.

7. Dørene er fremhævede i en turkis-farve. Markerer indgangen, godt.

Kunne godt være flere personlige kendetegn ved bolig.

Røglugt på gang pga. rygere.

8. Små skilte med lille skrift. Kan være svært at få øje på.

Anbefalinger og inspiration

5. Den lyse gang inde, kan gøres til et grønt rum. Sæt hylder op på den ene sideog hav alskens pelargonier i potter. Dyrk tomater og agurker i kasser, der står på lave hylder og har snore at vokse op af.

6. Man kunne supplere det skarpe loftslys med nogle bløde lampetter på væggen. Og planter der hænger på væggene for at øge hjemligheden.

Det kunne overvejes, hvor håndlister behøves. Kan evt. tages ned nogle steder for at fjerne det institutionelle udtryk.

Lokale kendemærker og markere med farver, når der sker noget nyt. Evt reminiscensvæg.

7. Kunne være en idé med sikkerhedsspray eller mobile sprinklersystemer til rygere.

8. *Se generelle anbefalinger - Del 2*

Gangarealer

Observationer og udfordringer

9. Sprit og håndliste i nakken.

10. Rodet udtryk med hjælpemidler på gangen.

11 Hjørne i gangareal. Kunne gøres mere aktivt og mindre udstillingsagtigt.

12.

+ Stort vindue på gang ud til gårdhave.

Anbefalinger og inspiration

9. Fjern sprit og håndliste

11. Bedre belysning. Skabe 'et sted'. Plads til aktivitet.

Fjern håndlisten.

Male væggene, så det danner mere fornemmelsen af et rum omkring siddenichen.

Gangarealer

Observationer og udfordringer

13. Stedet her som er beliggende i et T-kryds mellem gangene kunne accentueres mere og bedre som pejlemærke og hvilested.

Alarm virker hospitalsagtig og forstyrrer, når den bipper.

14. Meget klinisk og institutionel gang.

15. Mange ting oven i hinanden. Virker rodet.

Anbefalinger og inspiration

13. Brandhæmmende materialer på møbler kunne løse problemer med flugtvej.

Fjern hospitalsprit på gangen.

Fjern håndlisten bag stolen.

14. Her kunne man lave en reminiscensudstilling på væggen i den kliniske gang.

15. Vær mere opmærksom på at skabe steder. Steder for ophold, steder for opbevaring mm.

Fællesrum

Observationer og udfordringer

16. Dette hjørne bliver delvist aflukket med en reol og bliver brugt til at lave beroligende aktiviteter med enkelte personer i personalets omgivelser. Giver et lidt mærkeligt indtryk, som ihvertfald ikke er hjemligt.

17. Rummet ved siden af kontoret bliver brugt til spisning og ophold i mindre grupper. Det er hjemligt men samtidig fungerer det også som gennemgangsrum.

18. Loftslamperne giver udmærket belysning, men et lidt kedeligt lys på bordene.

Kunne godt gøres mere hyggeligt.

Anbefalinger og inspiration

16. Måske kan det bedre foregå i et aflukket rum, specielt til dette formål. Et lille hjørne indrettet til kontor er en god idé.

17. Afskærmning således at sofagruppe mm. er afkærmet ift. gangareal. Evt. åbel reol med ting stående.

18. Man kunne sænke lamperne eller supplere med anden belysning.

Udearealer

Observationer og udfordringer

19.

+ Hyggelig ældre hovedbygning.

20. Højbedene i køkkenhaven er lidt for lave til at have den ønskede virkning.

Haven mangler hyggekroge.

21. Ingen overgang mellem de private terrasser og det fælles gårdrum.

22. Ikke så meget grønt i gården. Ret kedelig og tom.

Anbefalinger og inspiration

20. Lav højbedene en del højere - gerne i forskellige højder: 90, 80, 60 cm. så øges tilgængeligheden, og der skabes variation.

Skab en buet sti rundt, der indeholder oplevelser og hvor sanserne stimuleres. Skyggepladser, pladser under løvtag, og hvor man kan finde plads til både privathed og fællesskaber.

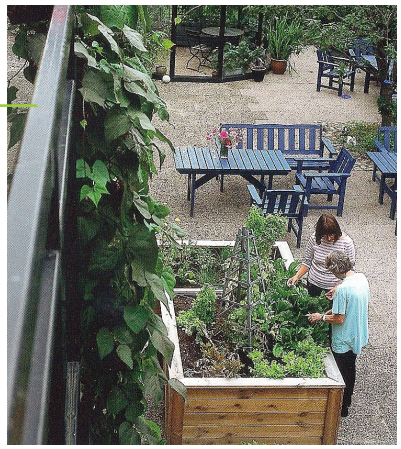

21. Skab haverum ved at tage fliser op og plant træer og buske både direkte i jorden og i højbede, der således skaber stier til gåture gerne i sløjfeform. Krukker er ofte for lave og kræver ofte vanding.

22. Kunne fx være mere græs og snoede stier i stedet for fliser over det hele.

Et stort træ i midten ville være flot.

Udearealer

Observationer og udfordringer

23. Lille dam med flisekant omkring.

24. Fra den store fælles opholdsstue, er der udgang til haven.

For enden er der også adgang ind til højre til skraldespandene og den halvåbne gård, hvilket er fint, men derfor også vigtigt at skærme ud mod vejen.

Anbefalinger og inspiration

23. Den lille dam gøres mere sikker, naturligere og smukkere ved at beplante i kanten, som fx her på Vigs Ängar i Ystad.

24. Hækken der er ud mod fortovet skal gerne blive bred og høj, 1x1 meter for at sikre personer med demens mod at komme ud på vejen. Desuden er der niveauforskel, der også bør sikres for.

Sæt et stakit/havehegn på ydersiden af hækken.

LYNGPARKEN

LYNGPARKEN 1, 6800 VARDE

Antal boliger:	18 - 17 faste boliger og 1 aflastningsstue. 10 boliger i afdeling Æblehaven + 8 boliger i afdeling Hybenbo.
Størrelse:	Ca. 20 m² med badeværelse
Serviceareal:	-
Antal værelser pr. bolig:	1-rums boliger
Byggeår / renovering:	Æblehaven 1997, Hybenbo ca. 2002
Antal ansatte:	20

Noter og generelle problemstillinger

I den skærmede enhed er 100 % demente. I resten er det ca. 40 %. Yderligere er der tilknyttet et Daghjem for hjemmeboende demente med plads til 8 brugere.
Afdelingerne er fysisk sammenhængende med en glasdør mellem sig. Det er sikkert at færdes på hele Lyngparken. Der kan være mulighed for at føle, man er blevet væk og forvildet sig på centret, som er et stort hus. Det kan være svært at finde omkring, hvis man ikke er relevant i tid og sted.
Det er en ulempe at beboerne kan forlade afdelingerne i en ubevogtet situation ved at gå gennem hoveddørene. Personalet bliver forstyrret i plejesituationer, når beboerne går ud af yderdøren og alamerne aktiveres.
Der er fælles morgenkaffe og fælles middagsmad og aftensmad. Medarbejderne afholder deres pauser sammen med beboerne. Bruger meget af tiden i fællesarealer sammen med beboerne.

Boligen
Boligen er overskuelig for beboeren. Gæsteovernatning er kun muligt ved at der sættes en gæsteseng op i beboerens stue. Det er ikke muligt for ægtepar at bo sammen.
Boligen er indrettet genkendeligt med pyntegenstande, som beboeren kender hjemmefra. Det er vigtigt da beboerne til tider søger ind til hinanden eller sanser med ting.
Ikke udgang til havearealer fra boligen men fra fællesarealer.

Gangarealer
Der er opsat skabe og reoler med ting, som beboerne kan sanse med og tage med sig rundt omkring.
Gangene er nymalet hvide, der er en enkelt stort væg med en anden varm farve - der er yderligere sat store vægbilleder op med skov og vand + en personale har malet et fint vægbilelde med motiv af to mennesker og skibe og vand. Der er pyntet med farver, møbler og pyntegenstande.
Gulvene er ensfarvet lyst vinyl. Gangarealerne kunne være bedre belyst, der er enkelte mørke nicher.

Fællesrum
Beboerne kan hurtigt finde et sted og hvile sig, de fleste af beboerne opholder sig ofte i fællesrum. Der er gode mulighed for at lave aktiviteter. Arealet er ikke større end beboerne kan overskue det. Samtidig giver rummet ikke mulighed for fordybelse, hvis en beboer gerne vil se tv og andre går ind foran og generer.
Det kan være svært at skærme urolige beboere i fællesarealer og i spisesituationer.
Mulighed for at lave aktiviteter under rolige forhold - men skal afpasses så de ikke bliver forstyrret af tv o.l.
Gode lænestole der giver mulighed for hvil og alenetid. Der forefindes ikke hjælpemidler i fælles opholdsrum.
Der er en enkelt motionscykel placeret i fællesrum uden gener for andre og andet.
Der er mulighed for at justere lyset ved at slukke væglamper med videre. Møblerne er pt fordelt mellem møbler af ældre tid og nyere moderne.

Udearealer
Der er mulighed for at gå til terrasser og sansehaven, som er en lukket indhegnet have. Haven indbyder til sanserne. Der er træer og blomster i kummer som er flytbare. Der er opsat vandsten som risler. Der er markiser ved alle terrasser samt kroge rundt omkring. Beboerne har mulighed for at færdes frit i haven. Der er musik og sang, fællesdans, mandeklub, værksted, gymnastik, feje terrasse, mv.
I det åbne område er der bænke, nybygget pavillon, hvor der indbydes til fællesskab. Store græsplæner, træer og buske. Der er åbent ud til veje på to sider. Personalet vil følge beboere som søger ud på gaden.
Fra tidligt på sommeren sidder beboerne meget ude på terrassen eller i gårdhaven - ugentlige gåture med frivillige eller pårørende.
Belægningsstenene er lidt ujævne, hvilker der er talt med boligforeningen om.

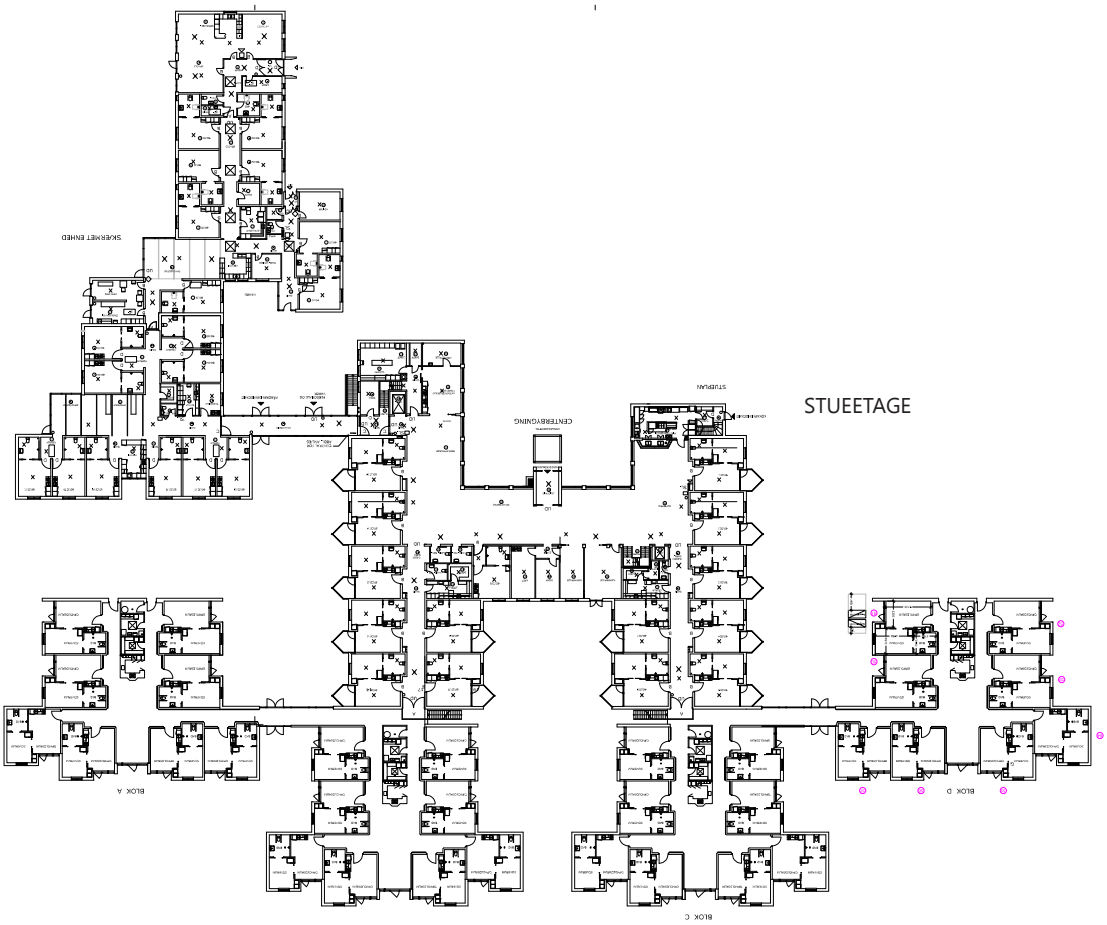

STUEETAGE

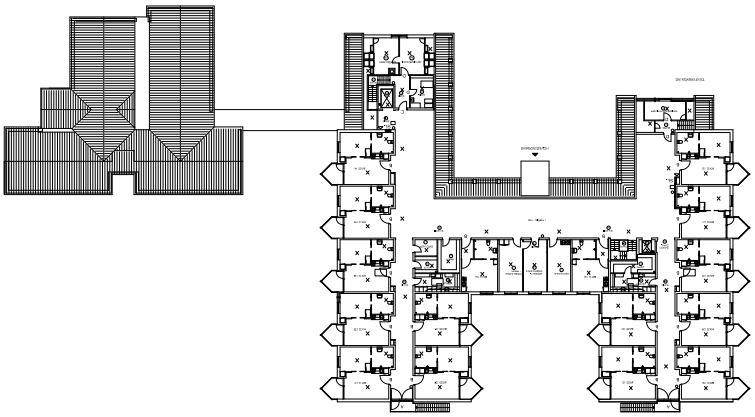

1. SALSPLAN

Boligen

Observationer og udfordringer

1. Stor indgangsniche som deles mellem to boliger.

Dørene har en god bredde.

2. Forsøg på at personliggøre en indgangsdør. Men hvis døren står åben, ses det ikke.

3. Et-værelses boliger. Gør det endnu mere vigtigt med tiltrækkende fællesrum og nicher/ hjørner, hvor der er mulighed for både forskellige aktiviteter og stilhed.

4.

+ Godt lavt vindue.

Anbefalinger og inspiration

1. Der kunne være flere personlige kendemærker på væggene ved siden af dørene.

Evt. folie e.l. på trædørene.

Tænk over opbevaringsplads/indretning, så man kunne stille bækkenstole o.l. lidt af vejen.

Boligen

Observationer og udfordringer

5. Køkken som ikke bruges. Et kendt problem.

6. Stort og klinisk badeværelse. Intet badeforhæng.

Anbefalinger og inspiration

6. *Se generelle anbefalinger - Del 2*

Gangarealer

Observationer og udfordringer

7. Indgang/udgang til demensafsnittet er en glasdør. Døren fører direkte ud og der er en å i nærheden. Alarmen går, hvis døren åbnes, uden at der først bliver trykket på knappen ved siden af døren (bliver brugt af personalet).

8. De lukkede branddøre begrænser beboerne i demensenhedens bevægelsesrum.

9. Gangene er ikke lange. God bredde med små nicheindhak og møblement ved boliger.

10. Mange elementer på gangene, møbler og malerier, skaber hjemlighed.

Anbefalinger og inspiration

7. Man kunne camouflere døren med gardiner eller persienner på døren – lukke nederste glasfelt, så døren ligner et vindue mere.

8. Ved at inddrage glasgangen og sætte en ny branddøre på "ydersiden", ville man skabe en lukket vandresløjfe for beboerne i demensenheden.

Det kunne være en glasdør med transparent folie. Evt. med træer/skov som motiv.

9. Farve og identitet ved nicheindhak.

Se generelle anbefalinger - Del 2

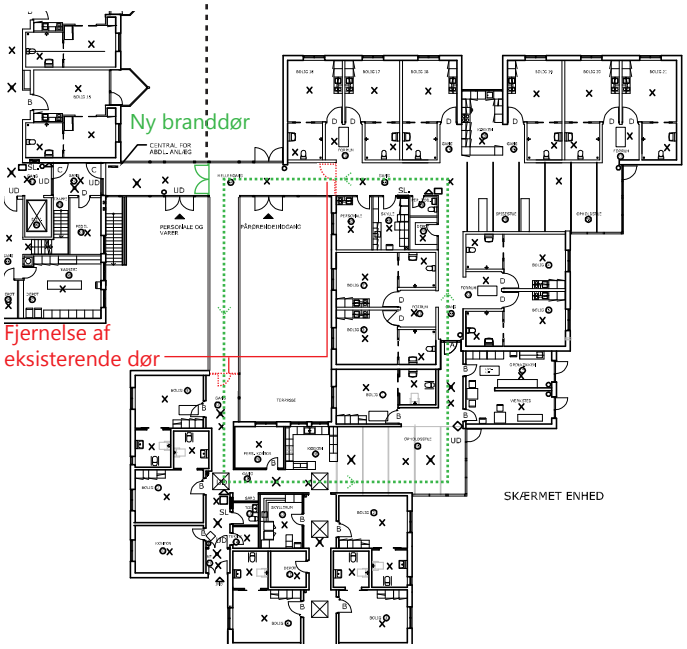

10. Farvefelt bag møblering, der holder sammen på det.

Se generelle anbefalinger - Del 2

Det kunne være ønskeligt at gøre bevægelsesfriheden større ved at flytte de nuværende yderdøre. Det vil give beboerne større bevægelsesfrihed på større gangarealer.

Fællesrum

Observationer og udfordringer

11. Lidt mørk stue, som personalet ønsker bedre belyst og hyggeligere indrettet.

12.

+ Fantastisk hobbyrum/værksted, der bliver brugt flittigt.

13. Hyggeligt hjørne med forbindelse til haven.

Både nye og gamle møbler, som virker genkendelige for beboerne.

14. Køkkenet indbyder til at involvere beboerne.

Anbefalinger og inspiration

11. Sofa som rumdeler mellem opholdsstue og spisestue. Opholdsstuen mere samlet omkring fjernsynet,så det ikke hænger midt i rummet.

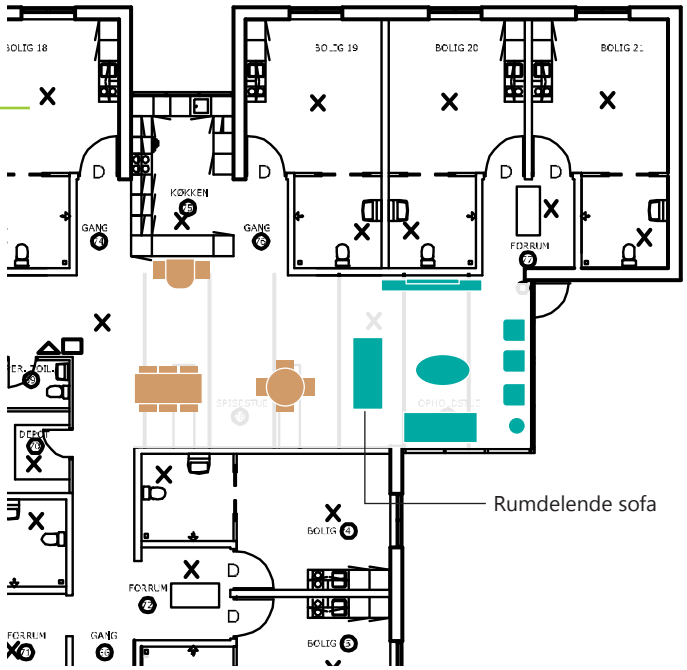

14. Det ville være dejligt, hvis beboerne også havde mulighed for at sidde ved køkkenbordet.

Fællesrum

Observationer og udfordringer

15.

+ Åbent køkken som man kan sidde ved.

16. Mere aflukket køkken pga. de høje elementer.

17. Vægmalerier/installationer der skaber stemning i fællesrummet.

+ Naturbillederne har en beroligende og afstressende effekt på både personale og beboere.

Anbefalinger og inspiration

16. Ville fungere bedre med lave køkkenelementer, som personale og beboere kan se henover. Fx en desk ud mod fællesrummet, som beboerne kan sidde ved og deltage i køkkenarbejdet.

Udearealer

Observationer og udfordringer

18. Indgang til Lyngparken

19. Mange hyggekroge og stier der fører derhen.

20. Pavillonen er et meget godt tiltag, hvor der er læ for vind og regn, men placeringen er ude på p-pladsen - hvad mon hensigten er med det?

Tilgængeligheden til pavillonen er umulig og farlig for en person med demens, da der kører biler forbi den kantede plads foran indgangen til pavillonen.

21.

+ Haven for de demensramte er en fornøjelse at gå rundt i.

Invitér jeres kolleger fra de andre plejecentre til at komme og blive inspireret.

Anbefalinger og inspiration

19. Kunne nogle steder gøres hyggeligere, fx. espalierede frugttræer op ad murene.

20. Flytning mod plejehjemmet eller om i have anbefales.

Udearealer

Observationer og udfordringer

22.

+ Æblerne vidner om genkendelige aktiviteter af flere omgange.

23. Højbedet kan der være mange flere af.

Fint med plantebord. Fortæller at her er der noget at gøre.

24. Fuglebad/drikke og foderkugler tiltrækker liv, som man også indefra kan sidde og betragte.

Kosten er igen en synlig, genkendelig aktivitet.

25.

+ Fin krog med bænk i læ under halvtaget.

Anbefalinger og inspiration

24. Hæng gerne flere haveredskaber frem, det vækker genkendelse og aktiviteter.

Udearealer

Observationer og udfordringer

26. Stierne er glatte og svære at få øje på for blade

27. Fine stier og god tilgængelighed.

28. Tydelig låge der mest vækker tanken om at planke den.

29. Indgang til demensafsnit og til Solsikken.

Hvis det indvendige tiltag til at skjule udgangen ikke er nok, bør man plante en afskærmende hæk med en skjult låge i, for at forhindre at beboerne kommer galt afsted ud af døren alene.

Anbefalinger og inspiration

26. De bør fejes.

28. Påsæt evt. et pileflettet hegn på lågen for at camouflere den.

Udearealer

Observationer og udfordringer

30. Den indre lille gård er lidt som et akvarium, men sikker og fin at kigge ud på, på en vandretur ned gennem gangen til højre og rundt tilbage til afsnittet. Sådan kan gangen bruges, når den lukkes af.

Haven mangler hygge, hjemlighed og højbede.

Anbefalinger og inspiration

30. Inspiration til mere hygge, hjemlighed og højbede.

CAROLINEPARKEN

CAROLINEPARKEN 1A, 6800 VARDE

Antal boliger:	55
Størrelse:	42 - 79 m²
Serviceareal:	-
Antal værelser pr. bolig:	Ét rum med flytbare skabe til adskillelse.
Byggeår / renovering:	Byggeår 1976 / seneste ombygning 1997.
Antal ansatte:	Ca. 60

Noter og generelle problemstillinger

Hovedindgange giver problemer, fordi beboerne har det med at gå ud. Der er mange udgange ud til offentlige stier.
Store, åbne fællesrum.
Mange og lange gange.
Boenheder er åbne og er alle til gennemgang.
Manglende nærvær i aftenvagt pga. normering og store arealer.

Boligen
Mulighed for gæsteovernatning i daghjemmets hvilerum.
Ægtefolk har mulighed for at bo i en bolig sammen eller leje to boliger og indrette sig efter eget ønske.
Havedør til udearealer i alle boliger.
Der er begrænset mulighed for at se og høre personalet, når de befinder sig på kontoret.

Gangarealer
Svært at orientere sig. Ikke tydeligt hvor gangen fører hen.
Kontrastfarver er ikke indtænkt - væggene er neutrale og ens. Lys gulvbelægning.
3 ud af 5 afdelinger har ovenlysvinduer. De andre gange er mørke.
Der er skiltet på gangene, men neutralt.
Der er møblement at hvile sig i på gangene.

Fællesrum
Uro fra køkken som er i åben forbindelse.
Store åbne rum - følelse af at være alene.
Pladsforhold gode pga. rummenes størrelse.
Alle afdelinger er gennemgangsrum - konstant uro.
Plads til mange aktiviteter - dog ikke mulighed for at skærme for dem, der ikke ønsker at være en del af aktiviteten, men som ønsker fællesskabet.
Alt foregår i samme rum - mad, aktivitet, køkken -> ikke muligt at vælge til og fra.
Ens møbler i fællesrummene, forskellige farver i hver afd. Ikke en følelse af hjemlighed.

Udearealer
Personalet skaber trivsel ved brug af naturen. Let adgang til udeliv.
Der er lukkede gårdhaver, åbne vidder. De åbne vidder er en udfordring ift. demente.
Stort hus, nemt at blive væk. Befærdede veje tæt på plejecentret.
Begrænset sikkerhed i udearealerne - mange forskellige underlag, meget trafik. Stisystemet - stor risiko for beboernes sikkerhed.
Central placering i byen, kollektive trafikmuligheder ok. Primært beboere fra Varde by.
Aktiviteter som dans, gym, bondegårdsbesøg. Aktivitetsmedarb. arrangerer ture med relevans fra borgerens tidligere levede liv.
God mulighed for at se ud på naturen og få lys indenfor. Vinduespartier i alle fællesrum. Kan skærme med gardiner.

BOLIGDEL

FÆLLESAREALER - BOLIGER (CAROLINEPARKEN)

GANGAREALER - BOLIGER (CAROLINEPARKEN)

SERVICEAREALER (CAROLINEPARKEN)

STORKØKKEN

FÆLLESAREALER (CAROLINEPARKEN/KOMMUNEN)

Boligen

Observationer og udfordringer

1. Dørene til boligen er i træ og står dermed i kontrast til væggen.

Ikke mange genkendelige og personlige kendetegn på og ved dørene.

Brevsprække som får det til at minde om en hoveddør.

2. Terrassedør ud til lille terrasse fra stuen.

Godt at gardiner går til gulv, så man kan skærme for lyset.

Personliggørelse med møbler omkring den fleksible væg.

3. Badeværelse med hvide fliser over det hele.

Loftslift der fører hele vejen gennem lejligheden og ud til toilettet. Ikke særlig hjemligt og også lidt skræmmende.

Anbefalinger og inspiration

1. Flere personlige kendetegn ved dør. Evt. folie på dør. En lille hylde hvor man kunne stille nogle personlige genstande.

Se generelle anbefalinger - Del 2

3. *Se generelle anbefalinger - Del 2*

Gangarealer

Observationer og udfordringer

4. Gangbro/glasgang med vinduer fra gulv til loft. Dog kun for personale.

5. Lidt upersonlig og rodet gang.

Lukkede døre for enden. Manglende dagslys.

Man skal trække i en snor for at åbne døren.

6. Erindringsgang.

7. Dette skrivebord er placeret på administrationsgangen, som er meget passende!

Anbefalinger og inspiration

15. Skift dørene for enden ud med glasdøre, så der er visuel forbindelse ind til fællesrummet.

Man kunne have nogle mobile møbler/opbevaring/afskærmning, hvor man kunne stille kørestole/rolatorer m.m., når der er behov for det.

Fjern håndlisten. Giver ikke mening, når den kun er på den ene side.

6. Forskellig belysning ved de små møblementer. Lampetter og hængende pendler.

7. Skab et rum omkring møblement med en farve på væggen.

Gangarealer

Observationer og udfordringer

8.
+ Flot "kirkeagtig" gang.

9. Glasdør med udgang til offentlig sti.

10. Udgangsdøren for enden af gangen virker som en magnet og indbyder til at gå ud (hvor der ikke er sikkert).

11. Vinduer langs gangen giver et godt dagslys og udsigt til den grønne gårdhave.

Anbefalinger og inspiration

9. Kunne den offentlige sti inddrages til plejecentret (byplanlægning)?

10. Sikring udenfor ellers sløring af dør.

11. Man kunne stille grønne planter op i det lange gangareal langs med vinduerne, så man ville få en udestuekarakter og trække det grønne med indenfor.

Fællesrum

Observationer og udfordringer

12. TV-stue. Afskærmet af reolmøbel mod gang.

13. Dette fællesrum er stort og meget uoverskueligt.

I fællesrummet er der mange forstyrrende lyde. Der mangler følelsen af en hyggelig stue, hvor man føler sig tryg.

Belysningen er meget institutionsagtig.

14. Industrikøkken midt i det hele er ikke så hjemligt.

15. Igen industrikøkken midt i opholdsstuen. Mange lyde og forstyrrelser. Ikke hjemligt.

Anbefalinger og inspiration

12. Kunne suppleres med afkærmende møbel bag lænestole, så man sidder mere i ro.

Evt. mindre møbelgrupper.

Se generelle anbefalinger - Del 2

Høj rumskabende køkkenvæg med åbning, man kan kigge ind fra bordpladsen.

13. Bør opdeles. Under ovenlys kunne placeres en grøn "oase", som ville være et fantastisk pejlemærke.

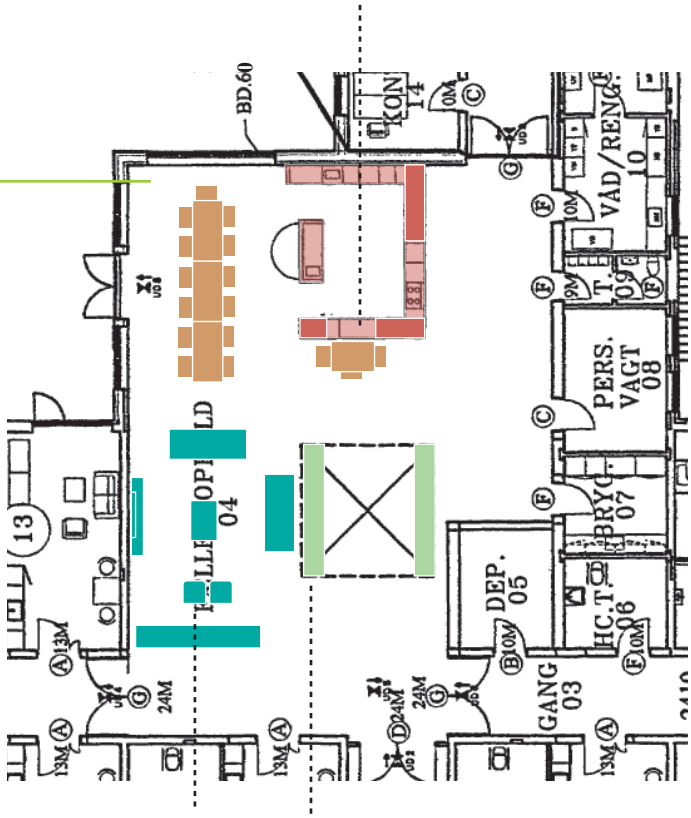

Større sofagruppe

'Grøn oase' med voksende planter, der danner ryg ind mod sofahjørnet.

15. Larmene industriovn bør udskiftes.

Observationer og udfordringer

16. Fællesrummet her er også for stort.

Molton-vægge til afskærmning. Virker ikke som en permanent løsning.

17. Fællesrum som bruges meget af udefrakommende klubber o.l.

18. Sjov kunst med juletræ og nisse.

Anbefalinger og inspiration

16. Bør opdeles, muligvis med rigtige vægge, så man få flere mindre rum.

Udearealer

Observationer og udfordringer

19. Stort ønske om at hjælpe beboere med demens, så de kan finde tilbage til "indgangen" igen, da flere står for enderne af stierne og ikke ved, hvad de skal og kommer af vanvare til at bevæge sig ud i trafikken.

21. Stiernes bredde og beskaffenhed er god.

Stierne er lige og lange.

Der mangler belysning.

22. Det er for vanskeligt at skabe en sikker sti i området rundt og ud til hovedindgangen, pga. de mange biler og trafik, der er med renovation og varelevering.

Anbefalinger og inspiration

19. En mægtig bræmme af forskellige buske plantet som en bølge på den side af de store træer ind mod bebyggelsen. Derved opnås en beskyttende og interessant mængde af farve og struktur at kigge ud på og som forhindrer at komme "på afveje".

20. Stien skal slet ikke føre ned til vejen. Derimod bøjes stien blødt af, sådan at når man kommer gående ned forbi den sidste del af Carolineparkes bebyggelse, svinger stien mod højre og evt. ind mod terrassen til det afsnit, der har deres fællesstue der. Og i sløjfeform retur til samme sti.

I midten af sløjfen kan man skabe en særlig smuk plads med siddepladser ved en lille legeplads til børne- og oldebørn eller en træningsplads.

21. De lange stier behøver flere siddepladser undervejs. Gerne så mange at man kan se hen til næste hvileplads.

Hvis man vil, kan man med fordel blødgøre formen på stien til en organisk let S-form.

Udearealer

Observationer og udfordringer

23. Gode men åbne terrasser.

24.

+ Gode solide bænke.

25. Flot gruppe af store birketræer.

26. Personer med demens bør slet ikke nå ud på disse stier.

Anbefalinger og inspiration

23. Plante- og dyrkningskasser/højbede kan omkranse og gøre det mere trygt.

25. Man kan vælge at slå en sti om sommeren i græsset ned gennem træerne, hvor der er plads til et hvil og/eller aktiviteter, en skovtursstemning og hvor stien fører tilbage til udgangspunktet - en dråbeform.

Ved at skabe et ophold/en oplevelse/noget der er interessant, stopper man op og således mindskes risikoen for at fortsætte turen ud af de lange stier mod trafikken.

26. Luk evt. af med låge, evt. skjult af hæk.

Trappen er farlig, der skal en låge for. Når man kommer herud, skal man enten blive ledt ind af "et hul i hækken" som er lige til højre eller lade den buede sti føre videre hen til birketræerne.

Husk siddepladser undervejs.

Adgangen ud til stien til venstre der igen fører ud til en p-plads, skal der en låge i.

Udearealer

Observationer og udfordringer

27. Hækken er for tynd og lav.

28. Kartoffelhaven er fint sikret og en meget god gårdhave.

Anbefalinger og inspiration

27. Burde gøres mere sikker - 1 x 1 meter. Der er udgang til have fra soveværelse.

28. Kunne evt. gøres mere grøn med mindre grønne zoner i fliserne.

POGHØJ

VESTERGADE 20, 6840 OKSBØL

Antal boliger:	30
Størrelse:	48 m²
Serviceareal:	Fine kontorfaciliteter, EDB café, træningsfaciliteter Bistro. Køkken og sygeplejeklinik. Omkl. og div. depoter.
Antal værelser pr. bolig:	2-rums faste boliger (25), midlertidige boliger 1-rums (5 boliger)
Byggeår / renovering:	1986 - Ombygget 2005/06
Antal ansatte:	30

Noter og generelle problemstillinger

Ikke flere end 25 % har demens.
Består af tre bofællesskaber af henholdsvis 8, 8 og 9 boliger. Derudover 5 midlertidige boliger. Bofællesskabernes døgnrytme bestemmes af borgerne, som bor i huset.
Det er muligt at tage sin hund med.
Ved aflastning/dagcentrum er det indviklet, fordi det er vanskeligt at give tid til både mennesker med og uden demens.
Alle døre er ens.
Udenomsarealerne i forbindelse med midlertidige ophold er uden særlig afgrænsning.
Medarbejderne er oftest i fællesarealer eller borgernes hjem - ved ophold på kontor ligger dette adskilt fra beboerne.

Boligen
Fine muligheder for fleksible løsninger i boligen ved ændrede behov over tid.
Gæsteovernatning er muligt i borgernes egen bolig.
Hvis ægtepar bor sammen har de to lejligheder.
Fine forhold med dagslys - nordvendte boliger kan for nogle være til stor glæde ikke at have sol. Andre det modsatte.

Gangarealer
Kontrastfarver ikke tænkt ind i gangarealer. Gulve er lyse.
Fin belysning og skiltning i gangarealer. Mulighed for at hvile på gangene.

Fællesrum
Et enkelt fællesareal har megen gennemgang og aktiviteter. øvrige er skærmede og ugenerede.
Der er mulighed for at opdele tv-stue og spiserum.

Udearealer
Orienteringsevnen har betydning for, om det er sikkert at færdes omkring plejecentret.
Fine muligheder for at se ud på natur og liv på gaden.
Ingen skærmning af udearealer, samt ujævn belægning og stejl trappe.
Der er stier omkring plejecentret inkl. plæner - ingen skærmning.

Emne: Poghøj, Vestergade 20 (Oksbøl)	**Sagsbeh:** Birgitte Toft Hansen **Sags nr.** **Mål:** 1 : 500 **Dato:** 17-okt-2016
Varde Kommune - Bytoften 2 - DK 6800 Varde - Tlf. 7994 6800 www.vardekommune.dk - e-mail: vardekommune@varde.dk	Varde Kommune

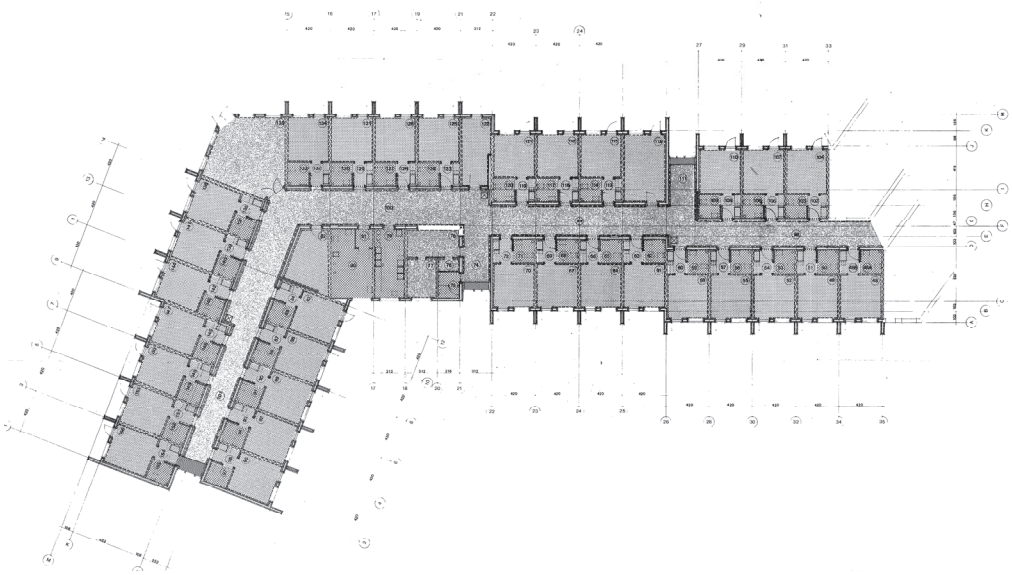

Boligen

Observationer og udfordringer

1. Niche ved indgang til bolig.

2. Privat altan med terrassedør med glas fra gulv til loft - kan være problematisk for mennesker med demens, fordi det ligner et hulv i væggen.

3.

+ Lyst og praktisk trægulv, der giver hjemlighed i boligen.

4. Ikke fliser på alle vægge, hvilket er godt. Men stadig meget hvidt.

Det grå gulv er ok ift. kontrast.

Anbefalinger og inspiration

1. Kunne med fordel males i en anden farve, så der skabes kontrast mellem væg og dør. Kunne også være en farve eller folie på dørene.

En lampet på væggen eller anden lampe ville og skabe stemning og lys ved indgangen.

4. Det kunne være en idé at male væggen bag toilettet i en farve. Ville skabe kontrast, så toilettet træder tydeligere frem samt give mere hjemlighed.

Se generelle anbefalinger - Del 2

Gangarealer

Observationer og udfordringer

5. Fri udgang til vej for enden af gangen.

6. Gangene på 1. sal er lidt forskudte og brudte, hvilket giver plads til møbler o.l. Bedre end hvis gangen havde været lige.

Glasd'r for enden af gangen.

7. Der er for lidt kontrast mellem vægge og døre.

8. Personale og it-lokale bag glasvægge, som kan virke forvirrende på mennesker med demens.

Dette er beliggende i indgangsområdet, hvor beboerne faktisk ikke kommer.

Anbefalinger og inspiration

6. Gør noget for at skjule dør.

7. *Se generelle anbefalinger - Del 2*

8. I stedet for glasvæggen ind til it-lokalet, kunne man opsætte en møbelvæg. Indvendig med plads til opbevaring og i gangen evt. en bænk til ophold.

Gangarealer

Observationer og udfordringer

9. Farven på væggene giver lidt personlighed til området, men der er manglende kontrast mellem døre og vægge i nicherne.

Anbefalinger og inspiration

9. Mal evt. dørene i en grå tone.

Fællesrum

Observationer og udfordringer

10. Glasvæggen ved indgangsområdet kan åbnes og giver mulighed for store sammenkomster og fester. Glasset kan virke forvirrende på mennesker med demens.

Området bruges mest af udefrakommende.

Hvordan kunne man tiltrække beboerne mere til området?

Kantinepræg

11. Kantinedesk på hjul.

Foldevæg kan skydes væg, når man skal bruge et stort lokale.

Gode lamper, der giver et hyggeligt lys og som ikke hænger i vejen, når der flyttes rundt på møblerne.

Godt der ikke er voksduge. Træborde giver større hjemlighed.

12. Manglende kontrast.

13. Denne opholdsstue er lidt for meget et gennemgangsområde.

Anbefalinger og inspiration

10. Kunne arrangeres flere aktiviteter at komme efter.

12. Der kunne være mere udsmykning og væggene kan males i en farve.

Fokus på kropslig velvære med noget sanseligt i rummet, musik o.l.

13. Fællesområdet kunne skærmes af med en rumopdeler eller en væg, evt. havvæg, så der bliver mere ro i opholdsstuen.

Fællesrum

Observationer og udfordringer

14. Fællesstuen på 1. sal er i midten, hvilket er gunstigt.

Glas fra gulv til loft kan være et problem for mennesker med demens. De kan være bange for at nærme sig vinduerne.

15.

+ Rigtig fint med kontorhjørne i fællesstuen. Meget velfungerende.

16. Også i stueetagen har man indrettet med kontorhjørne, men her sidder personalet med ryggen til.

Anbefalinger og inspiration

Udearealer

Observationer og udfordringer

17. Smukke organisk formede stier og pladser hele vejen rundt.

Belægningen er god og fin bredde på stierne.

18.

+ Godt med solide træbænke til ophold.

19. Fin udsigtsplads til naturen.

20. Der er en låge der sikrer fald ned af trappen på terrassen på førstesal.

Anbefalinger og inspiration

17. Plante- og dyrkningskasser/højbede kan omkranse og gøre det mere trygt.

19. Sæt genkendelige stueplanter langs vinduet, evt. på skamler. Måske de vil blive passet (aktivitet) af beboere?

Udearealer

Observationer og udfordringer

21. Fint med højbed.

Den store terrase bruges ofte til spisning eller nyde den fantastiske udsigt til skoven.

22. Terrassens rækværk er af glas, som kan være forvirrende og gøre folk bange.

Ellers en dejlig terrasse med en fantastisk udsigt.

23. Mange steder flere, gode højbede, her foran aktivitetssted.

24. Hækkene der omkranser de private haver er helt ok.

Anbefalinger og inspiration

21. Stolene må gerne i stedet være af solidt træ, der ikke vælter og som er genkendelige.

23. Højbedene må gerne være højere - 90, 80 og 60 cm høje - der øger tilgængeligheden for stående og siddende.

Hækkene er gode. Lad dem gerne vokse til 1 meter og få dem til at blive 1 meter brede. Hvor det ikke kan lade sig gøre, kan sættes et have-hegn på ydersiden.

Udearealer

Observationer og udfordringer

25. Åbent direkte ud til trafikken.

26. Der findes skrå nedgange mellem buskene.

27. Farlig udgang til trafikken.

28. Fint med synlige, genkendelige haveting, der opmuntrer til aktivitet.

Anbefalinger og inspiration

25. Der bør plantes afskærmende beplantning med enten mere hæk eller buske.

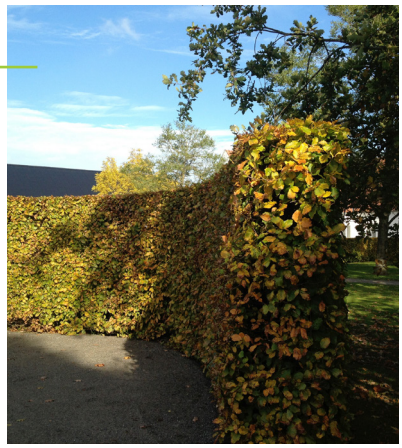

26. Buskene kan fortsætte hele vejen, de er gode til afskærmning.

27. Plant til.

28. Kunne suppleres med flere hængende have-redskaber.

Udearealer

Observationer og udfordringer

29.
+ Fine brede stier, jævne og let snoede.

30. Fri udgang til offentlig sti og skov. Manglende sikkerhed.

Anbefalinger og inspiration

30. Lukkes af.

SKOVHØJ

KIRKEGADE 71, 6840 OKSBØL

Antal boliger:	14
Størrelse:	-
Serviceareal:	Omklædning, depotrum samt kontor.
Antal værelser pr. bolig:	1-rums boliger
Byggeår / renovering:	Bygget 1998, udvidet 2005
Antal ansatte:	18

Noter og generelle problemstillinger

Generelt er der gode og store fællesrum. Meget plads i enhederne ift. de seks og otte boliger, de indeholder.
Der er en udfordring i mellemgangen imellem de to huse, der er uden varme.
Fælles aktiviteter foregår på Skovhøj 2, da der er et større fællesareal. Det giver som regel ingen udfordringer.

Boligen

Borgerne trives godt, lejlighederne støder alle op til et fællesareal.
Stor mulighed for fleksible løsninger i boligen.
Som udgangspunkt er gæsteovernatning ikke muligt.
Der er ikke mulighed for at dele boligen op, da det er 1-rums boliger, og som udgangspunkt er det ikke hensigtsmæssigt at ægtefolk kan bo i samme bolig.
Det er mulig at komme ud i haven fra terrassedørene i fællesarealerne (ikke adgang fra bolig).
Hvis døren står åben til kontoret, kan personalet ses. Ellers kan beboerne kalde.

Gangarealer

Der er ingen lange gange. Det er muligt at hvile på gangene. Forsøgt indrettet hjemligt.
Gangarealet er koldt om vinteren. Kan være en udfordring, hvis en borger står op om natten og går ud i gangen kun med nattøj på.
Borgerne skal igennem gangen for at deltage i aktiviteter.
Der er kontrastfarver i en del af gulvet som vejviser. Linoleumsgulve.
Belysning med sensorer på gangene.
Delvis skiltning.

Fællesrum

Det er en fordel at fællesrummene ligger op til lejlighederne. Aktiviteterne/dagligdagen foregår lige uden for lejlighederne. Der er siddepladser til alle og der er forskellige former for stole og der er plads til kørestole ved spisebordene.
Der er tilstrækkelig plads til hjælpemidler (rollator).
Der er fælles fjernsyn på de to afdelinger og der er mulighed for at samles om måltider og andre aktiviteter.
Mulighed for delvist at opdele mellem tv-stuen fra spiserummet med skærme.
Der er forskellige møbler i fællesrummet fra forskellige tidsaldre. Det føles hjemligt.

Udearealer

Der er mulighed for at borgerne kan færdes frit i haven, da der er hæk og låge.
Det er trygt for personalet at borgeren kan færdes frit udendørs. Det er sikkert at færdes omkring, da der er en gangsti rundt om huset. Opstillet bænke langs stien og ikke mulighed for at gå direkte ud i trafikken.
Det er muligt at lave aktiviteter i haven. Der er flere højbede, hvor der er mulighed for at sanse. Der er terrasser med markiser.
Kollektivtrafik 100 m fra Skovhuset. Størstedelen af beboerne er fra lokalområdet.
Aktivitetsmedarbejdere tilrettelægger aktiviteter ud fra den enkelte borgers livshistorie, ressourcer og ønsker.
Ligeledes tilrettelægger personalet ADL ud fra den enkelte borgers livshistorie, ressourcer og ønsker.
Man kan kigge ud i haven, fra mellemgangen kan man se vejen. Mange borgere kommer ud hver dag.

SDFE: Ikke garanteret geometri
Borre By, Ål
Copyright: Geodatastyrelsen, COWI, Varde Kommune
Emne:
Skovhøj, Kirkegade 71 (Oksbøl)
Sagsbeh: Birgitte Toft Hansen
Sags nr.
Mål: 1 : 500
Dato: 17-okt-2016
Varde Kommune - Bytoften 2 - DK 6800 Varde - Tlf. 7994 6800
www.vardekommune.dk - e-mail: vardekommune@varde.dk
Varde Kommune

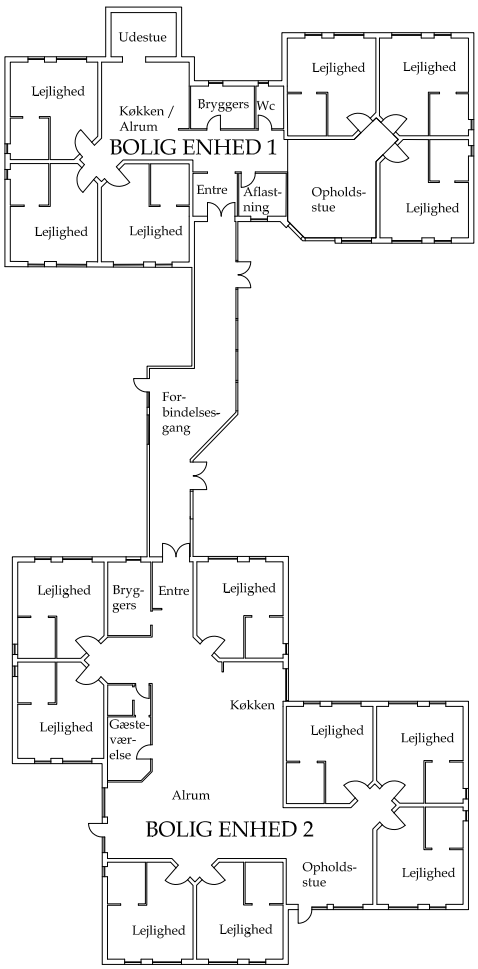
Udestue
Lejlighed
Køkken / Alrum
Bryggers
Wc
BOLIG ENHED 1
Entre
Aflast-ning
Opholds-stue
Lejlighed
For-bindelses-gang
Bryg-gers
Entre
Køkken
Gæste-vær-else
Alrum
BOLIG ENHED 2
Opholds-stue

PLANER 1:500

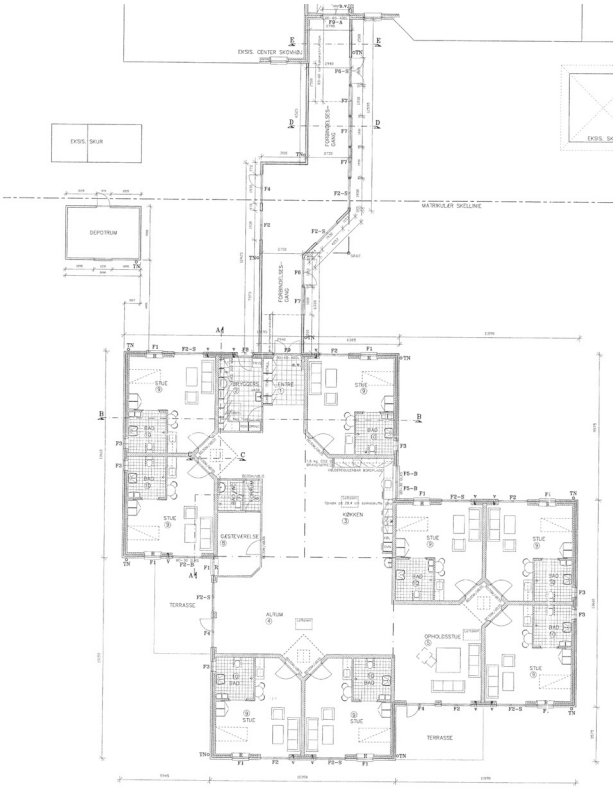

Boligen

Observationer og udfordringer

1. Forskellige og kraftige farver på døre til boliger. Tydelige navneskilte på enkelte af dørene.

Vinklede vægge.

Ovenlys over indgangsområde.

2. Ingen udgang til have fra boliger, men store vinduer, der giver masser af dagslys.

3. Fliser på alle væggene på badeværelset.

Anbefalinger og inspiration

3. *Se generelle anbefalinger - Del 2*

Gangarealer

Observationer og udfordringer

4. Hovedindgangen.

God akkustik. Benyttes om sommeren til arrangementer med grill og andet.

5. Gangen, man ankommer til plejecentret i, er en uopvarmet forbindelsesgang mellem de to boenheder.

Udgang til vestvendt terrasse.

6. Vinklede vægge mange steder, som skaber mere bevægelighed.

7. Kontor er i nærheden af boenheden, men er lidt for aflukket. Personalet bliver 'usynlige' for beboerne, når de er herinde.

Anbefalinger og inspiration

4. Det kunne være en god idé at have overtøj og støvler i forskellige størrelser, for at gøre det nemt at gå ud uden planlægning.

5. Den kolde mellemgang er oplagt at anvende som dyrkningsrum. Sæt en række af gammeldags pelargonier i lerpotter på høje bænke, så de når op i vindueskarmhøjde. Dyrk i sæsonen tomater og agurker, forspir billige sommerblomster til hele haven.

7. Kunne måske bare være et hjørne af stuen med et skrivebord. Andre steder skal der selvfølgelig så også være et aflukket kontor til personlige samtaler mm.

Gangarealer

Observationer og udfordringer

8. Indgang til den ældre boenhed med knager og garderobeskabe er en god idé.

9. Markering i gulvet, der kan hjælpe nogle af beboerne at finde deres bolig.

Anbefalinger og inspiration

8. Her kunne hænge overtøj i forskellige størrelser til hurtigt brug.

Fællesrum

Observationer og udfordringer

10. Store vinduer. Rullegardinerne er rullet ned for at beboerne ikke skal gå ud. Men hvorfor må de ikke det, når haven udenfor er sikker? Dette giver også for lidt dagslys i stuen.

11. Farve på væggen bag sofaen skaber hygge og intimitet. Godt med standerlampe og malerier på væggene.

12.

+ Forskellige farver i de to boenheder skaber forskellighed og identitet.

13. Masser af lys fra de store vinduer hele vejen rundt. Adgang til terrasse.

I direkte tilknyning til åbent køkken og opholdsstue.

Godt og hjemligt med de hængende ph-pendler - også over spisebordet.

+ Virkelig hyggelig udestue.

Anbefalinger og inspiration

Udearealer

Observationer og udfordringer

14. Havelågen gør haven sikker, men er institutionspræget.

15. Ud af havedøren fra den kølige mellemgang er der en sti, der fører rundt om huset, men ellers tomt.

16. Endnu en aftensolplads.

17. Fine æbletræer i græsplænen.

Anbefalinger og inspiration

14. Sæt evt. pileflethegn på indersiden.

15. Her er en oplagt aftensolplads. Klatreplanter op ad den hvide væg, en bænk og lidt mere hygge.

17. Gør æbletræerne tilgængelige og læg en S-formet sti igennem dem, en plads mellem træerne med et par stole og et lille bord med en plukkekurv på og en bladrive, der fortæller om efteråret og er en aktivitet.

Udearealer

Observationer og udfordringer

18. Mangler hygge.

19. Stien rundt om huset er for lige og uinteressant. Der mangler oplevelser undervejs og hvilepladser. Man skal gerne kunne se hen til næste plads, fra hvor man sidder.

20. Denne terrasse ligger ud for den store fællesstue mod syd.

21. Savner hygge og højbede.

Anbefalinger og inspiration

18. Inspiration til beplantning, stier og hygge.

20. Med et opvarmet orangeri kunne den danne et lyst haverum hele året. Læ og lys.

21. Inspiration til hygge og højbede.

Udearealer

Observationer og udfordringer

22. Højbedene er meget fine og står som en enestående aktivitet.

23. Fint at have en kost stående fremme. Genkendelig og opfordrer til aktivitet.

24. Tørresnoren er fin. Genkendelig aktivitet.

Stien her for smal.

25. Obs. der er områder i belægningen, der skal lægges om, fordi de er synket.

Anbefalinger og inspiration

22. Hvis det ene bed drejes, så det står i vinkel på det andet dannes et haverum, der med havemøbler og haveredskaber vil danne en hyggeligere ramme.

24. Lav tre-fire mere og sæt dem, så beboerne kan se dem fra vinduerne og så de er tilgængelige for beboerne.

Udearealer

Observationer og udfordringer

25. Gode gedigne bænke.

Anbefalinger og inspiration

15. Skab mere stemning ved at sætte et bord ved siden af.

Udvid stien udfor bænken, da den også pga. bænken er for smal. Plant fx et kirsebærtræ at kigge på.

Del 2

HOVEDUDFORDRINGER & ANBEFALINGER

Besøget på de ni plejecentre i Varde Kommune blev afsluttet med en workshop, med deltagere fra kommunen og fra samtlige plejecentre i kommunen. Målet med workshoppen var at identificere de vigtigste hovedudfordringer og få en dialog på tværs af alle plejecentrene. I dette afsnit opsummeres de vigtigste hovedudfordringer, og der gives bud på generelle anbefalinger og inspiration til, hvordan de fysiske rammer kan opgraderes i forhold til de behov, som mennesker med demens har.

De identificerede hovedudfordringer er grupperet under de fire temaer:
Boligen, Gangarealer, Fællesarealer, Udearealer samt uddybende Hjemlighed og Belysning.

BOLIGEN

Fokus og diskussion på workshoppen
Én af de ting, der blev pointeret på workshoppen og som vi også observerede på vores besøg rundt på plejecentrene, var de store, golde badeværelser beklædt med hvide fliser på væggene.

"Det er ikke specielt hjemligt nogen steder. De er store, kvadratiske og ikke særlig rare".

Et andet emne var belysning, farvesætning og fleksibel indretning i boligen. Mange steder så vi fleksible rumdelere på hjul og vi så også eksempler på, hvordan de med succes var personliggjort ved omkransning med egne møbler og ophængning af fotos.

Individualisering af boligen
Det kunne være en mulighed, at man en udarbejdede en farvepalette for boligerne. Så kunne beboernevælge en farve ud fra denne palette før indflytning, i stedet for altid at have hvide vægge.

Lifte
Transport fra soverum ud på badeværelse hængende i et sejl i en lift kan være meget belastende for en person med demens og kan ikke anbefales. Der er således ikke behov for, at loftliften føres videre ud i badeværelset.

Flytning mellem seng og kørestol eller toilet-badestol foregår lettest og mindst belastende for både borger og personale ved hjælp af loftlift ved siden af sengen, så mindst mulig tid tilbringes i et sejl i liften.

Lifte der går hele vejen fra soveværelset og ud til toilettet kan være meget belastende for mennesker med demens. Her fotos fra Helle og Carolineparken Plejecenter.

Badeværelser
De fleste badeværelser er uhensigtsmæssige og virker generelt hospitalsagtige. De skulle gerne være så hjemlige som muligt med skabe, håndklæder og f.eks. personlige badeforhæng. Det er kun nødvendigt med fliser på vægge ved brusenichen og på gulvet. Vælg kontrasterende farver for at tydeliggøre placeringen af f.eks. toilettet. En hurtig og billig løsning er et farvet toiletbræt.

Tilstrækkelig med skabe og hylder med enkel og overskuelig indretning til personlige toiletsager, vasketøj, eventuelle hjælpemidler og personalets remedier kan gøre det muligt at skabe en højere grad af hjemlighed i badeværelset.

Belysningsarmaturer bør være placeret i forhold til sanitet og øvrigt inventar. Belysningsniveauet i badeværelset bør kunne varieres afhængig af aktivitet. Fx bør lyset kunne dæmpes om natten, men fremhæve wc'et.

Skydedøre kan være et problem, fordi de ikke er kendt for personer med demens. Døren kan komme til at stå åben, hvilket skaber uhensigtsmæssigheder. Hvis det er ud mod et gangareal, kan man kigge direkte ind, hvilket er uværdigt for beboeren. Er det ind mod soveværelset, kan det give gener fra badeværelseslys, der brænder hele natten.

Inspiration:
Toilettet træder tydeligere frem på farvet baggrund eller toiletbræt i kontrasterende farve. Møbler og hylder giver plads til personlige ting og skaber hjemlighed. T.v. foto fra Bakkegården (SBi 263), m.f. foto fra Trekroner (SBi 263), t.h. fotocollage af badeværelse fra poghøj.

Møllegården

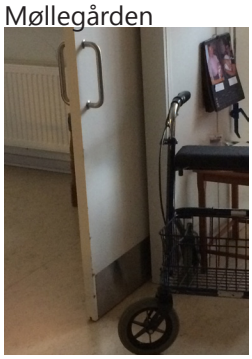

"Det er ikke specielt hjemligt nogen steder. De er store, kvadratiske og ikke særlig rare" - citat fra workshoppen.

Blåbjerg Aktivitetscenter

Aktivitetscentret Ølgod

Helle Plejecenter

Sognelunden

Lyngparken

Carolineparken

Poghøj

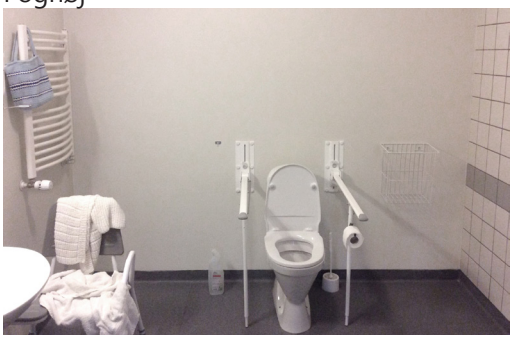

Skovhøj

GANGAREALER

Fokus og diskussion på workshoppen
Uhensigtsmæssig belysning er en gennemgående udfordring på de fleste plejecentre og blev på workshoppen markeret som en hovedudfordring. Herunder også muligheden for natbelysning og dæmpning af lyset. "*Enten for mørkt eller lyst. Svært at regulere.*"

Et andet af fokuspunkterne på workshoppen omkring gangarealerne var hjemligheden. "*Hvordan bliver det mere hjemligt?*", er der en gruppe der spørger.

Wayfinding bliver ligeledes påpeget som en hovedudfordring. Lange og tomme gange uden pejlemærker eller kendetegn til at navigere efter og finde rundt.

Belysning
Se belysningsafsnittet s. 196

Korrekt placeret lys kan bidrage til at gøre rumligheden i en gang mere behagelig.

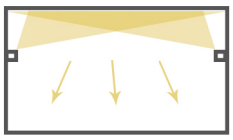

Gang med lav rumhøjde
En måde at kompensere for lav rumhøjde, kan være at lave en belysning der lyser loftet op.

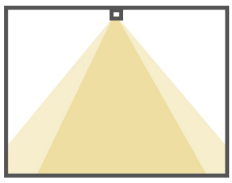

Gang med "normal" rumhøjde
Traditionel loftbelysning.

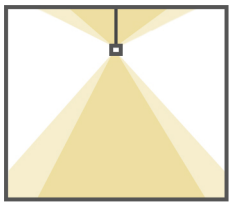

Gang med "god" rumhøjde
Nedhængte pendler, der også oplyser loft.

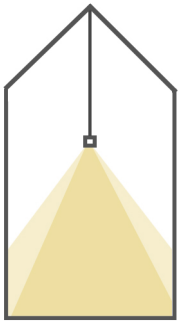

Gang med stor rumhøjde
Ved at hænge lamper lavt i en højloftet gang, opnås en større grad af intimitet.

Wayfinding
Det er vigtigt at det er nemt at få kontakt til andre mennesker/personale.
Boliger for mennesker med demens skal helst være situeret tæt på fællesområder. Når man åbner døren skal man gerne kunne se mennesker med det samme, eller hvis det ikke er muligt et hyggeligt gangareal, som 'nudger' i den rigtige retninger.

Personer med demens mister i varierende grad evnen til at opfatte rum og omgivelser. Derfor kan det være en fordel, at indgange og hovedadgangsveje i bygningen er lette at finde og logiske at følge. Endvidere bør indretningen være så intuitiv, at skilte i en vis udstrækning kan undværes. Under alle omstændigheder bør der kun skiltes ved de allermest nødvendige rum. For mange skilte gør det uoverskueligt for personer med demens. Samtidig kan skiltning give et institutionelt præg og gå ud over den hjemlige atmosfære.

En demensvenlig skiltning kan indeholde både farvekode, tal, tekst og piktogram/symbol.

Skilte bør placeres lavt og placeres på væggen ved dørens håndtagsside, herved kan de læses med både lukket og åbenstående dør.

Bevidst brug af farver kombineret med kendetegn og pejlemærker hjælper endvidere til at finde vej.

Inspiration: Wayfinding. Fotocollager fra Blåbjerg og Møllegården Plejecenter, plejecenter i Zürich samt grønmalet gang med pejlemærker.

Farver og kontraster
Personer med demens har ofte en dårlig rumopfattelse. Derfor kan det være en fordel at benytte sig af farver til at definere rummets afgrænsning. Tydelig farveforskelle og kontraster mellem gulve, vægge og lofter kan med fordel anvendes.

Personer med demens kan have vanskeligt ved at orientere sig visuelt. Det anbefales derfor at gøre brug af farver, materialer, tapeter og inventar med farver.

Hvis fx væg/inventar, døre/dørgreb, væg/kontakter osv. har farver eller forskellige materialer, bliver de lettere at finde, hvis de er i kontrast. Farveskift i gulvbelægningen kan derimod opfattes som et trin eller hul, og genskin fra blanke gulvflader virker forstyrrende.

Møblering i gange og brandforhold
Møblering i gange kan være med til at skabe hjemlighed og bryde de lange gangafstande op. Når man møblerer i gangarealerne skal man være opmærksom på kravene fra den lokale brandmyndighed.

Plejehjem og –boliger hører i brandmæssig henseende til anvendelseskategori 6, som dækker over bygningsafsnit til dagophold og eventuelt tillige til natophold, hvor de personer som opholder sig i bygningsafsnittet, ikke er i stand til ved egen hjælp at bringe sig i sikkerhed (BR15).

Generelt skal gange, som er flugtveje, være mindst 1,8 m i fri bredde. Hvis der er opsat håndlister i en flugtvejsgang, måles den fri bredde mellem disse. Hvis der skal opstilles inventar eller møbler i flugtvejsgange skal det altid ske efter aftale med de lokale brandmyndigheder efter en godkendt møbleringsplan. Møbler i flugtvejsgange skal placeres uden for den fri bredde og kan fx placeres i nicher i gangen. Ved hel eller delvis fjernelse af håndlister kan der skabes mere fri plads og der kan evt. opstilles smalle bænke eller konsolborde, som kan fungere som pejlemærker for beboerne. Inventar og møbler skal udføres af ubrændbare materialer, evt. massivt træ og betræk skal være heluldent eller brandimprægneret.

Inspiration: Plads til ophold og forskellige aktiviteter i nicher på gangene. Maling af niche, der bryder et langt gangforløb. Foto fra Vigs Ängar og fotocollage fra Helle Plejecenter.

Erindringsvægge
Erindringsvægge og reminiscens på gangene kan også være med til at skabe en hjemlig stemning på gangene. Derudover kan erindringsvæggene benyttes som samtaleemne og distraktion af en beboer, hvis der er behov for det.

Håndlister
Håndlister skal i henhold til BR15 under hensyn til bygningens anvendelse opsættes i gange, trapper og ramper i fælles adgangsveje. Ved trin eller trapper samt ramper bør der være håndlister i begge sider, så det er sikkert at færdes.

Det er ikke et krav at have håndlister i gangarealerne. Behovet for disse kan således diskutteres, idet mange personer med gangvanskeligheder i dag anvender fx rollator som støtte ved færdsel og derfor ikke har behov for håndlister. I mindre boliggrupper med korte gangafstande bør omfanget af håndlister i gangene således overvejes nøje.

Inspiration: Fjernelse af håndlister farve på væggen, der danner ramme om møblement og markerer indgangsdør. Fotocollage fra Ølgod Aktivitetscenter.

FÆLLESAREALER

Fokus og diskussion på workshoppen
Fællesarealerne blev på workshoppen fremhævet som én af de største udfordringer. Særligt i forhold til møblering og belysning, hvor der generelt mangler bevidst stillingtagen. "*Lys er ikke altid et bevidst valg*" - citat fra workshoppen.

Mange steder mangler der mulighed for skærmning af aktiviteter. Rummene indeholder ofte mange aktiviteter og de forstyrer hinanden eller dem, der gerne vil have ro.

Belysning
Se belysningsafsnittet s. 196

Indretning og møblering
Fællearealer bør indeholde alle de faciliteter, som kan danne ramme om dagliglivet for beboerne og give mulighed for social interaktion i det omfang, den enkelte beboer har behov for det. Beboerne bør også have mulighed for at tage del i dagligdags aktiviteter. Dette kan være ved at have et åbent køkken, hvor beboerne kan deltage aktivt.

Spisestuer og opholdsstue skal ligne "hvad de er" og det skal være overskuligt, således at mennesker med demens kan orientere sig. Øvrige fællesarealer bør kunne møbleres på flere forskellige måder og give mulighed for flere typer indretning, der inviterer til aktiviteter.

Lyde skal så meget som muligt understøtte fokuseringen på en eller anden aktivitet: musik, samarbejde i køkkenet, fælles leg eller andet. Lyde skal være direkte forståelige og ikke forvirrende, forstyrrende eller endda truende. Derfor er store fællesarealer med fjernsyn, støj fra køkkenet osv. ikke det mest hensigtsmæssige. Start med om muligt at placere fjernsynet i et separat rum og dan muligheder for fælles aktiviteter i køkkenområdet. Fokus understøtter hjernens funktion.

Inspiration: Åbne køkkener giver mulighed for medinddragelse. Fotocollager fra Lyngparken og Helle Plejecenter.

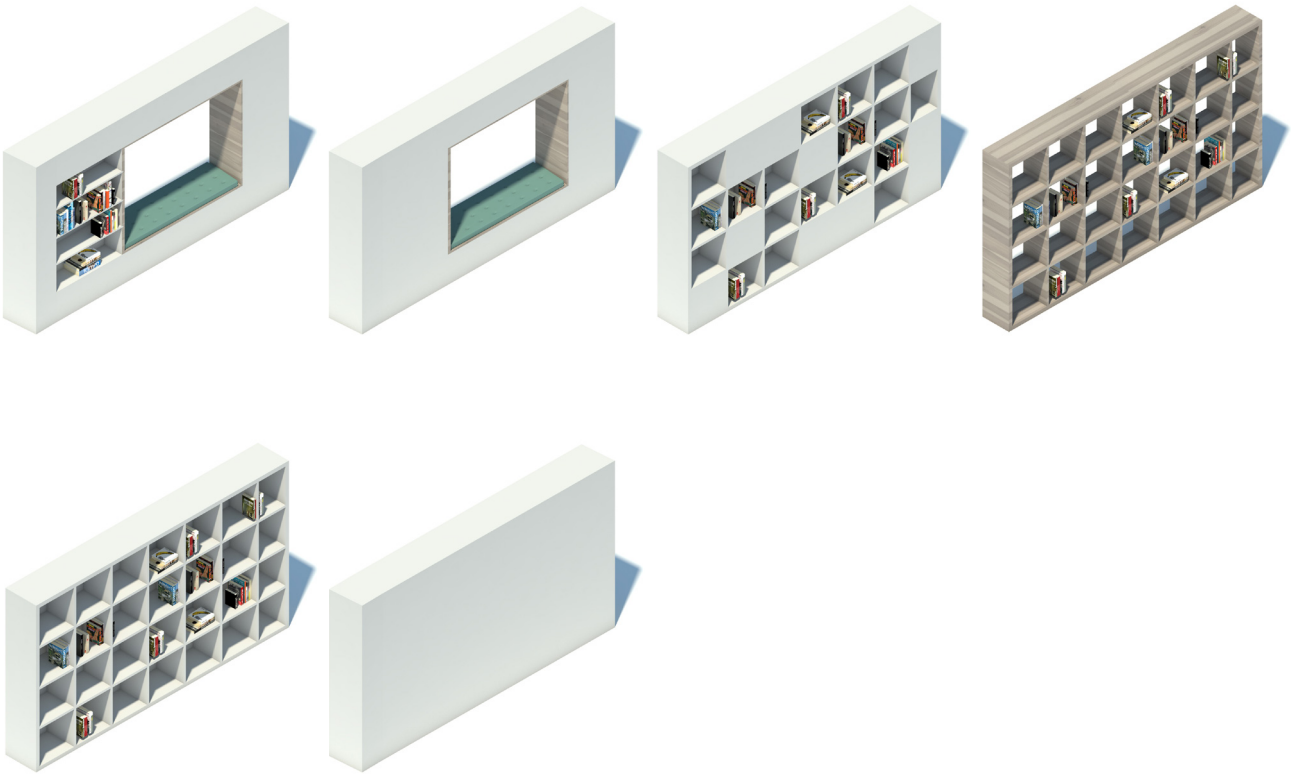

Inspiration: I store fællesrum, rum med gennemgang eller ud til gangarealer er det nødvendigt at skabe rumlig opdeling eller afskærmning. Det kan fx. gøres med faste vægge, fleksible flytbare vægge eller grønne vægge. Forskellige typer af rumdelere og fotocollager fra Ølgod Aktivitetscenter og Carolineparken.

Inspiration: Møblementet i sig selv kan også være rumskabende. Fx kan en sofa danne ryg og med flytbare lænestole kan man skabe en fleksibel indretning til både tv-hygge og læsetid.

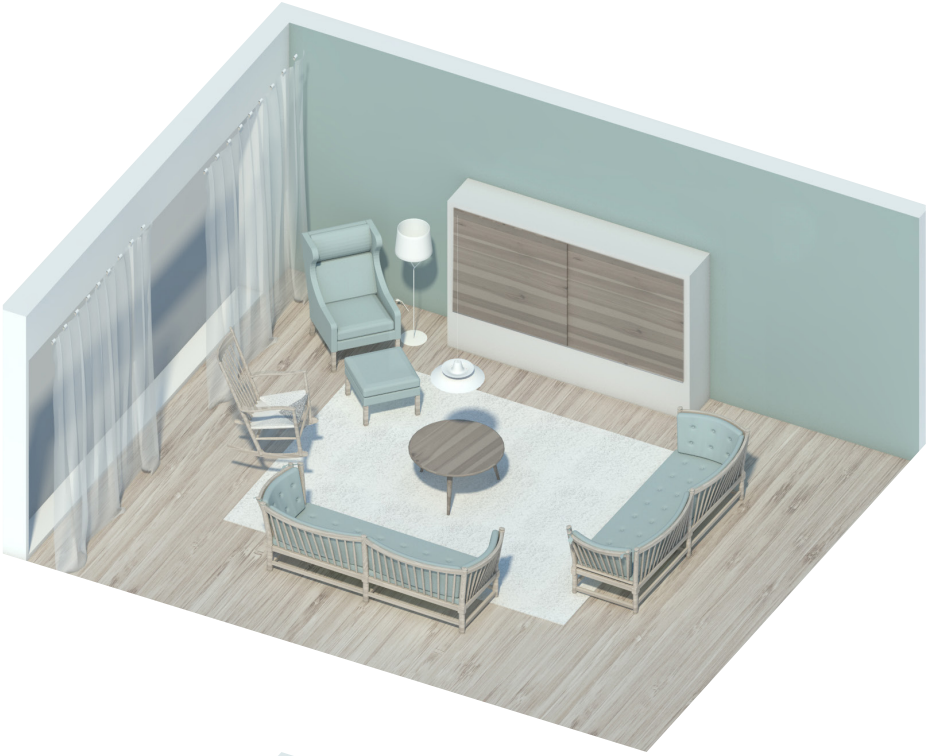

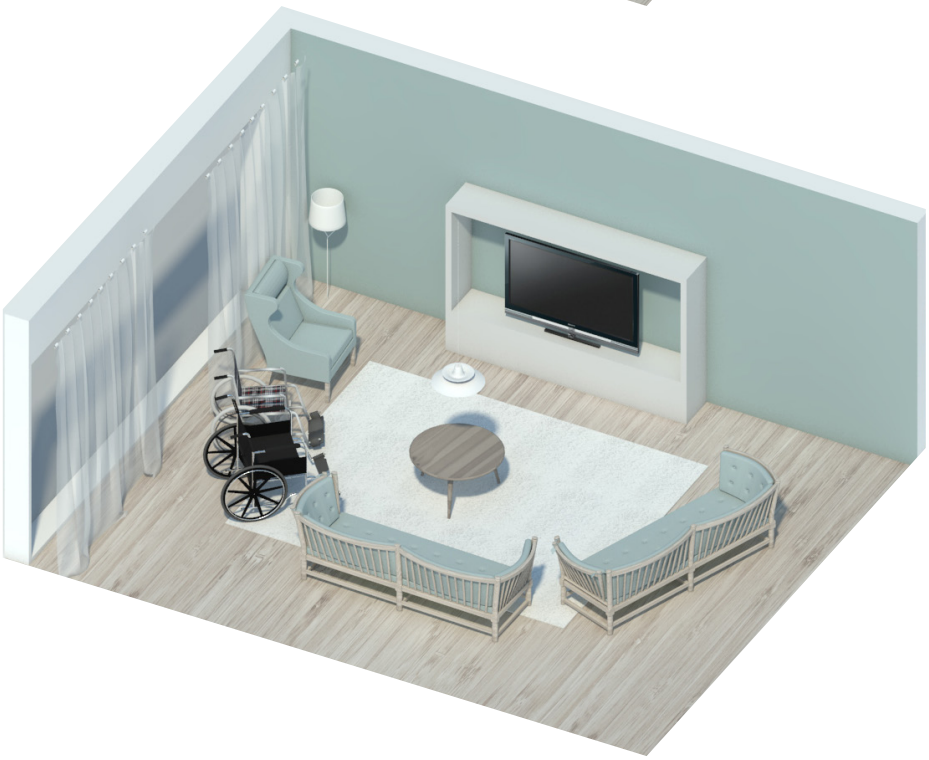

UDEAREALER

Fokus og diskussion på workshoppen
Sanseoplevelser blev påpeget som et vigtigt element ift. udearealer. Vigtigheden af at komme ud som en del af plejen - kræver måske en kulturændring hos personalet.

"*Det skal være en naturlig del af plejen at komme ud*" - citat workshoppen.

Også sikkerheden blev fremhævet som en problematik. Nogle steder mangler stisystemer og beskyttede udemiljøer.

Udeliv som en del af plejen
Det er vigtigt for mennesker at komme udenfor. Dagslys indvirker positivt på trivsel og velbefindende. Det er med til at regulere og vedligeholde døgnrytmen og skabe balance mellem dag og nat. Derfor anbefales det, at personer med demens har nem og sikker adgang til at komme udendørs.

Fælles aktiviteter er en del af plejen udendørs ligesom indendørs. På denne måde kan sansehaver og andre udeområder også vedligeholdes lidt på daglig basis.

En have med forskelligartede elementer som fx græsplæne, frugttræer, flagstang og haveplanter kan vække minder om beboerens egne haver eller tidligere nærmiljø. Mange beboere med demens kan opleve glæde ved at deltage i lettere havearbejde.

Direkte adgang til skærmede og sikre anlæg har endvidere den fordel, at det ikke er nødvendigt at låse dørene. Derved vil de negative reaktioner, der kan opstå, hvis beboeren møder aflåste døre, mindskes.

Buske og hække kan skærme ud mod vejen. Fx snebær, kornel. Det, der er vigtigst, er at den er ca. en meter høj og en meter bred. Man kan sætte en havelåge i, hvor det er nødvendigt - kan skjules ved forskudte hække eller pileflet, som bindes fast på lågen.

Det er en fordel for personer med demenssygdomme, hvis adgangsveje og stier er anlagt i sløjfer, der fører tilbage til udgangspunktet. Det skaber tryghed for beboere med demens, som ofte har glæde af gåture som motionsform.

Belægning på gangstier skal være ensartede, skridhæmmende og i kontrast til omgivelserne og gangstierne minimum 1,5 meter brede.

Inspiration: Dyr har en positiv og helende virkning på mennesker med demens. De er med til at skabe liv og umiddelbar glæde. Fx høns, små marsvin, kaniner eller en besøgshund.

Inspiration: Sanseoplevelser med højbede og blomster i forskellige farver og dufte. Gode solide bænke, hvor man kan tage ophold i solen. Tilgængelige haveredskaber til havearbejde, så man kan feje blade, slå græs eller samme æble fx. Tørresnore, hvor det passer godt, så de ses indefra og hvor det er tilgængeligt og naturligt at gå ud og hænge op og tage ned. En genkendelig aktivitet for næsten alle.

Inspiration: Gør det nemt at komme ud. Hæng knagerækker rundt på plejecentret med fleecejakker til personalet. Så man kan komme ud og gå en tur eller drikke en kop kaffe. Hele året smager kaffen bedre ude og især i selskab.

OM HJEMLIGHED

Hjemlighed og pleje
Plejecentre skal indrettes så de bliver hjemlige i funktion, indretning og materialevalg.

En ikke-institutionel indretning vurderes generelt positivt og fører til større trivsel og livskvalitet for personer med demenssygdomme. Hjemlighed forbindes med emotionelt velvære, social interaktion og tryghed.

Der bør derfor være fokus på, at de enkelte boliger fremstår som et hjem. Fællesrum skal indrettes så der er stor mulighed for at beboeren oplever en "hjemfølelse" og det ligner et miljø, som beboerne kan genkende.

Hjælpemidler og redskaber bør så vidt muligt gemmes af vejen i depoter og skabe, når de ikke er i brug.

Hjælpemidler, der står på gangene, roder og forstyrrer hjemligheden. Ligeledes er håndsprit og forstyrrende alarmsystemer elementer, der giver en hospitalsagtig stemning.

Inspiration: Farver på valgte flader kan være rumdannende, give identitet til et rum og en hjemlig følelse. Ligeledes er forskellige typer af belysning med til at skabe forskellige stemninger i et rum. Sofaer i fællesrummet, hvor man kan tage en middagslur. Fotocollage Møllegården og fotos Skovhøj og Lyngparken.

OM BELYSNING

Kunstbelysning, farver og kontraster
Intet kunstigt lys er lige så godt for menneskets døgnrytme som det naturlige dagslys. Derfor er det vigtigt at få så meget dagslys som muligt ind i bygningerne eller simpelthen at være udenfor. Derudover er det en fordel at tilpasse den kunstige belysningen i bygningerne til de naturlige forhold, dvs. lys om dagen og mørke om natten.

Kunstbelysningen i boliger, gange og fællesrum skal derfor helst kunne tilpasses og ændres til de forskellige situationer i løbet af døgnet. Nogle gange skal der kunne skrues op for lyset og andre gange skal der være mere dæmpet belysning. Lysstyrke måles i LUX (lumen pr. kvadratmeter) og det kan variere meget hvad der er behov for i løbet af dagen. Det afhænger også af hvor man er. En gang har f.eks. generelt mindre behov for en høj lysstyrke end et aktivitetsrum. Generelt kan man nok sige at den maksimale lysstyrke som er realistisk at lave med kunstigt lys vil ligge på omkring 1000 LUX (som i et TV-studio). Til sammenligning svarer det til dagslys på en overskyet dag. Det vil derfor altid være optimalt at bevæge sig udenfor.

Man taler også om forskellige farvetemperaturer i lyset, hvor varme farvetemperaturer svarer til stearinlys og solopgang mens koldere farvetemperaturer mere hører til fuldt dagslys. Farvetemperatur måles i Kelvin og en varm farvetemperatur (rød/gul) ligger groft sagt under 3000 K og en kold farvetemperatur (blå) ligger over 5000 K, som svarer til almindeligt dagslys.

Om morgenen skal der helst være en lidt dæmpet belysning med en varm farvetemperatur, som ved en solopgang. Midt på dagen skal der så være mere dagslyslignende forhold med højere lysstyrke og en koldere farvetemperatur og om aftenen igen en mere afdæmpet belysning med en varm farvetemperatur. Den varme farvetemperatur om aftenen sørger for at søvnhormonet melatonin produceres mere og man får en bedre nattesøvn. Evnen til at producere melatonin afhænger også af om man har fået nok dagslys i løbet af dagen.

Store variationsmuligheder i belysningen er derfor en fordel. Man kan f.eks. have en grundbelysning, som kan skrues op til 600-1000 LUX med f.eks. 4000-5000 K når der skal være aktiviteter om dagen og så samtidig have pendlere, spots, lampetter, bord-, gulv- og væglamper med mere afdæmpet belysning i f.eks. 1200-2800 K og helt ned til 1 LUX, som svarer til et stearinlys.

Ældre øjne har sværere ved at adskille farver fra hinanden og har for en optimal forståelse af deres omgivelser brug for op til tre gange så kraftigt lys som unge øjne. På samme tidspunkt er de også mere følsomme for blænding, så det er derfor bedst at arbejde med tydelige kontraster i et ikke blændende, ligeligt fordelt diffust lys, ligesom ved udendørs overskyet dagslys. Derudover skal lyset helst være egnet til at kunne gengive farverne så godt som muligt. Dette bliver målt i Ra fra 0 – 100, en værdi over 80 anses for at være tilstrækkeligt for at gengive farver på en tilfredsstillende måde.

Pastelfarver kan af ældre øjne generelt næsten ikke genkendes, men ses som grå. Grå omgivelser er ikke optimalt for en god og hyggelig stemning. Farver i det blå spektrum plejer heller ikke at blive set så godt. Derfor er det bedre at vælge mere stærke og varme farver i f.eks. det orange og røde spektrum og i øvrigt at arbejde med tydelige kontraster mellem lyse og mørke farver.

Almen belysning

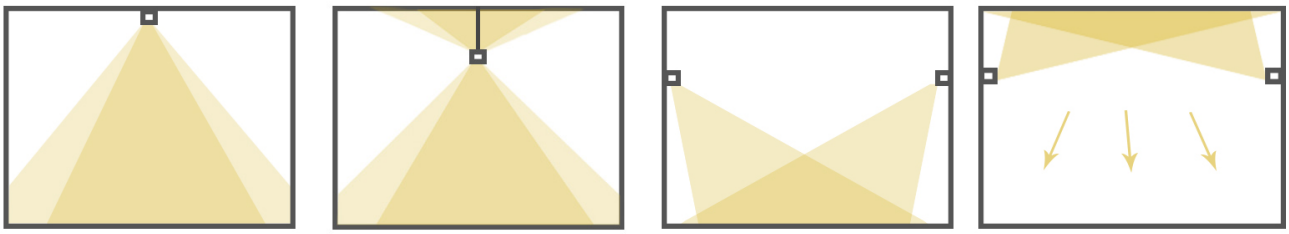

Lysstyrke op/ned.

Inspiration: Pendler over spisebordet skaber hygge og samling. Hvis pendlerne er placeret på lysskinner, kan de flyttes, hvis møblering ændres.
En åben køkkenø giver mulighed for medindragelse. Lamper, der hænger ned over bordet, giver både arbejdslys og har en opdelende effekt i rummet.

Inspiration: Et miks af forskellig belysning, giver god variation og mulighed for at lyssætte på forskellige måder til forskellige aktiviteter og på forskellige tider af døgnet.

Hjemlig belysning

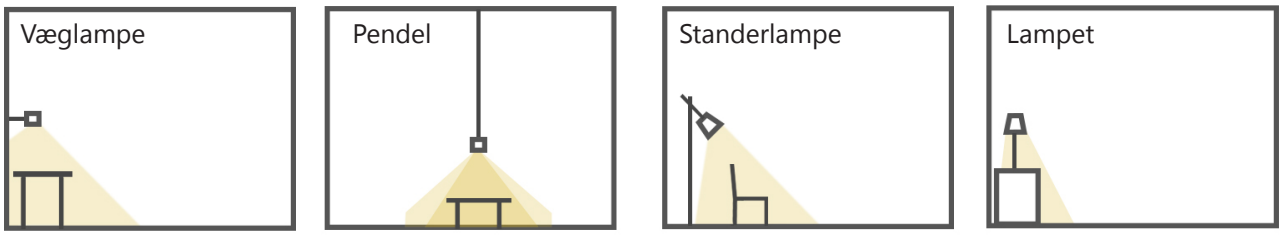

Lysfarver